

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

CHKD JAN 4 1967

VIENTYBĖ

1886 — 80th ANNIVERSARY YEAR — 1966

80 M. 31 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. GRUODŽIO (DECEMBER) 16 D.

Telefonas
Alphagate 7-7257

KAINA 20 C.

DR. LEVAS VLADIMIROVAS, JUNGTINIŲ
TAUTŲ BIBLIOTEKOS DIREKTORIUS, SA-
VO DARBO KAMBARYJE. JO PAGRINDINĖ
SIENĄ PUOŠIA VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKOS VAIZDAI. (Plačiau 6 psl.)

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuviškoje Chicagoje

MENIŠKOS FOTOGRAFIJOS

Lapkričio mėnesio antroje pusėje Jaunimo Centre vyko nauja A. Kezio, S. J. meniškų fotografijų paroda. Parodos atidarymo metu kalbėjo Gintautas Sabataitis, S. J. ir dailininkas iš Australijos-Leonas Urbonas. Parodos metu buvo platinami du nauji A. Kezio, S. J. foto leidiniai: "Portfolio '66" ir "Photographs/Algimantas Kezys, S. J.". Antrąjį leidinį išleido Loyolos universiteto Chicagoje leidykla. Knyga yra puošni, gražiai išleista ir turi 68 rinktines šio fotografijos menininko nuotraukas.

VAGIS ir ALFREDAS JAKŠTAS

Per pasaulį plačiai nuskambėjo viena vagystė Chicagoje, kurios metu iš Chicago Meno Instituto buvo pavogtas pusės milijono vertės Coreggio paveikslas "Madona su Kūdikiu ir šv. Jonu". Tas paveikslas buvo greitai surastas parko šiukšlių dėžėje, bet gerokai apgadintas. Dabar prie šio paveikslu restauravimo dirba Instituto konservatorius Alfredas Jakštas, kurio tėvai yra gimę Lietuvoje, o jis pats -- jau Amerikoje. Šis jo darbas

yra atsakingas ir labai kruopštus, taip kad reikia vartoti net mikroskopą.

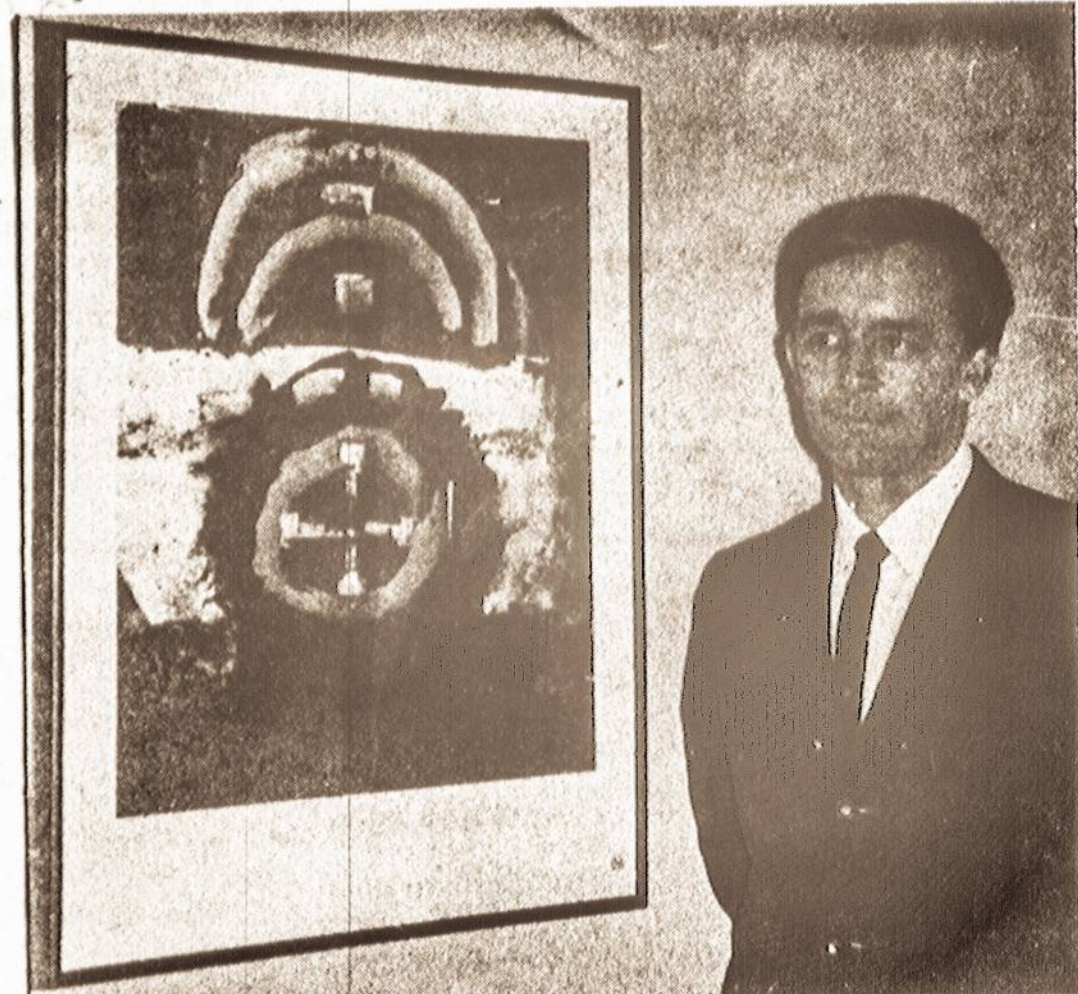
BALFO SEIMAS ir MOKYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Padėkos šventės savaitgalį Chicagoje buvo Balfo seimas ir JAV liuanistinių mokyklų mokytojų suvažiavimas. Į šiuos du įvykius buvo susirinkę nemaža tautiečių iš įvairių JAV miestų. Ypačingai įdomus ir turiningas buvo mokytojų suvažiavimas, gausus paskaitomis ir vertingas nutarimais.

Šiuose suvažiavimuose dalyvavo ir Vienybės red. Ed. Šulaitis, kurio aprašymai ir nuotraukos tilps sekančiame Vienybės numeryje.

PAGERBTAS KOMP. J. ŽILEVIČIUS

Komp. J. Žilevičius, žymusis lietuvių muzikas, buvo pagerbtas sąryšyje su jo 75 m. amžiaus sukaktimi gruodžio 4 d. Chicagoje. Ta proga buvo akademija ir koncertas. Marijos aukšt. mokyklos salėje, o po to -- vakarienė Jaunimo Centre.

DAIL. L. URBONAS prie paveikslu "Slenkstis", kuris buvo išstatytas Čiurlionio galerijoje įvykusioje šio Australijoje gyvenančio dailininko parodoje.

E. Šulaičio nuotrauka

KUN. A. KEZIO, S. J., foto parodoje Chicago Jaunimo Centre: D. Šulaitienė, Ed. Šulaitis ir Genė Kidulienė.

Taip atrodo pastatas, kuriame yra įsikūręs Balzeko lietuvių kultūros muziejus.

BALZEKO lietuvių kultūros muziejus Chicagoje vidus. Muziejuje išstatyti senovės riterio šarvai ir kt. įdomūs eksponatai.

E. Šulaičio nuotraukos

Praktiškos švietimo problemos

Tokiu vardu buvo pavadintos diskusijos, kurias spalio 30 d. suorganizavo LB Gage parko apyl. valdyba Jaunimo Centro apatinėje salėje. Trys liuanistinių mokyklų mokytojai: Birutė Vindašienė, Juozas Plačas ir Doma Velička padarė pranešimus šia tema, o vėliau į diskusijas įsijungė kiti mokytojai bei šiaip publika.

Juozas Plačas savo pranešimo apimtyje ryškino mokytojų ir mokinių santykius. Jis mokytojus suskirstė į tris grupes: gerus mokinius; mokinius, kurie yra pakenčiami, ir nepakenčiamus mokinius, einančius mokytis tik tėvams variant. Mokytojus irgi klasifikavo į 3 grupes: mokytojus profesionalus, dėstančius nuolatos; mokytojus, kurie turi reikiamą išsilavinimą, bet čia mokytojų jaujančius atskiromis progomis, ir tuos mokytojus, kurie niekada anksčiau jais nėra buvę, bet čia tik iš bėdos eina tas pareigas.

Birutė Vindašienė žvelgė į mokinio psichologiją ir jo auklėjimą namuose. Ji išskėlė ypatingą tėvų vaidmenį auklėjime. Pranešėja nurodė, jog negalima reikalauti, kad vaikai gerbtų lietuvių kalbą, kuomet vyresnieji to nedaro. Taip pat ji patarė, kad vaikų nereikia leptinti ir turėti ribą,

kurios vaikas negali peržengti.

Domas Velička davė praktiškų patarimų, kaip vaikams įdiegti susidomėjimą ir meilę lietuvių kalbai. Jis patarė, kad vaikams būtų pristatomi gyvi pavyzdžiai, pvz., kad lietuvių kalba dėstoma amerikiečių aukštosiose mokyklose, kad ją studijuoja net ir kitataučiai, kad kai kurios amerikiečių įstaigos ieško lietuvių kalbą mokančių asmenų, jog lietuvių literatūra yra verčiama ir leidžiama kitois kalbomis ir pan. "Užtenka pasakoti, jog lietuvių kalba yra seniausia ir gražiausia pasaulyje. Gana kalbėti vaikams apie didingą Lietuvos praeitį, nes tokius teigimus vaikai išklauso ir juokiasi", -- kalbėjo pranešėjas.

Diskusijas atidarė ir joms vadovavo LB Gage parko apyl. pirm. S. Gečas. Pabaigai diskusijų dalyviai buvo pakviesti pasivaikinti pyragu ir kava.

(eš.)

A. KEZIO, S. J.
FOTO PARODA

Lietuvių tarpe bene plačiausiai į priekį pažengęs meniškų fotografijos meistras A. Kezys, S. J., ir vėl lietuvių publikai duos savo naujausių darbų pluoštą lapkričio 19 d. 7 val. Jaunimo Centre atida-

romoje parodoje. Jis jau kelintą kartą išeina į viešumą su savo naujais darbais ir kiekvienoje parodoje vis parodo savo meistriskumo tobulesni laipsni. Nebe reikalo A. Kezio foto darbai jau atkreipė ir kitataučių dėmesį ir buvo rodyti Chicago Institute, buvo demonstruojami per amerikiečių TV.

Taip pat reikia pastebėti, kad jo rinktinės nuotraukos netrukus išleidsia Loyola University Press, 3441 North Ashland Ave., Chicagoje. Ši didelio formato knyga turės 68 mūsiškio fotomenininko nuotraukas ir bus puikiai išleista. Jos kaina \$3.95.

Pats A. Kezys, S. J., neseniai išleido nuotraukų rinkinį, pavadintą "Portfolio '65". Tai šio autoriaus 1965 metais pagamintų nuotraukos. Dar šiemet jis išleis naujų nuotraukų rinkinį -- "Portfolio '66."

Prof. Senno apžvelgiama vokiečio Lindės knyga svarsto vien vokiečių politiką ir neima dėmesį lietuvių veiklos. Vokiečiai tvirtos politikos neturėjo. Šią temą, pasirodo, plačiai svarstė 1935 m. Borje Collianderis, Suomijos Tūkku išėjusiame veikalė "Die Beziehungen zwischen Deutschland und Litauen waehrend der Okkupation, 1915-1918."

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PAŲARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

Mano viešnage Lietuvoje

Rašo Pranė Lapienė

TĖSINYS

Klausant šių žmonių pasakojimų po kiek kas uždirba, man vis labiau ryškėjo, kodėl daugelis dirbančiųjų siekia mokslo neakivaizdiniu būdu, kas, dirbantiems kolūkiuose ar fabrikuose ir auginant šeimas ne lengva suaugusiems žmonėms.

Ar atsiekę mokslo labai patenkinti? Vargul! Teko kalbėtis su viena moterim, tokiu būdu baigusia aukštesniąją mokslo, kuri sakė gaunanti per mėn. tik 100 rb., kiek uždirbęs jos tėvas be jokio mokslo būdamas batsiuviu.

Iš pokalbio su vienos ir kitos klasės žmonėmis (patikėkite, klasės Lietuvoj labai žymios -- lygybė gal tik danguje) susidariau įspūdi, kad geriausiai gyvena įvairaus talento, kūrybingi žmonės: žymūs artistai, rašytojai, profesoriai, na gal ir aukšti valdininkai, kokių nė vieno nepažįstu ir apie jų materialią gyvenimą tegaliu tik spėti. Bet aš iš patikimų šaltinių girdėjau, kad dainininkas Kipras Petrauskas gaunąs pensijos 420 rb. per mėn. ir jo žmona 80 rb. Taigi, toj pačioj Lietuvoj yra šeimų gyvenančių iš 500 rb. ir už porą dešimčių mėnesių.

PRIE PENSIJŲ DAR GALI UŽSIDIRBTI

Klausiami kaip pragyvena pensininkai, kurie gauna 8 ar 12 rb. mėn., paaiškino, kad daug kas jų gauną darbų, lyg ir privačių verslų, kurie nedraudžiami, jei žmogus pats vienas juose dirbąs. Esą įsisteigę batsiuvių dirbtuvėlių, esą privačių siuvėjų; kai kurios moterys prisiduria pajamų siūdamos, nerdamos, o vieną jie žina, kuri lopanti kitoms moterims kojines ir net iš to susitaupanti turistinėms kelionėms! Tas mane sudomino ir pasistengiau su ta moterim susipažinti. Taip, tokia Vilniuje yra. Ji tikrenybė nelopo kojinių, o tik nuleistą siūlą ar siūlus sugaudo, tam tikra adata suraukia, kad jie toliau nebėgtų. Pasirodo tokią adatą ji gavo iš giminų Ameriko!

Daugiausiai senų moterų gyvena su savo vaikais atlikdamos jiems namų, ruošą ir augindamos jų vaikus, kai abu tėvai dirba.

Vienas vyras man taip išsitarė: "Man, sulaukus metų kapą, reikia gulti į kapą". Niekam jis nebesąs reikalingas, nes esąs intelektas, jo profesijoj jam darbo neduoda, gyvenąs iš žmonos uždarbio. Gyveną viename kambarėlyje ir su kita šeima naudojasi ta pačia plytele. O kuomet paklaustau kodėl jis negalėtų su žmona išvykti į provinciją, kur taip pat reikalingi darbininkai ir tikrai lengviau susirastų geresnį butą, būtų naudingas savo intelektu tarp prasčiokėlių, jis gana piktai atrėže: "Išvykti iš miesto savo noru -- niekadosi! Aš miesto žmogus".

Šie žmonės man suteikia daugiau žinių, negu anksčiau lankyti giminės ir seni bčiučiai. Iš jų sužinau, kad buve ūkininkai labai nenoromis einą į kolūčių darbus, kad

visai nesistengia daugiau uždirbti ir visada jie paskutinieji atsirandą laukų darbuose.

Klausiami, iš jo jie pragyvena, jei nesistengia kuo daugiau darbadienių įvairyti, atsako, kad pragyvenimui užtenką sklypų.

Pasižadėję vieni kity neužmiršti, išskiriame kaip artimi giminės.

TRAKŲ PILIS

Būti Vilniuje ir neaplankyti Trakų pilies, kuri nuo miesto tik už 28 kilometrų, būtų nusikaltimas. Apie tą pilį įvairios legendos sklinda, poetai ten įkvėpimo semiasi, rašytojai suranda temų savo kūrybai, o aš prisiminiau Maironio eilėraštį, kurį dar vaiku būdama atmintimai išmokau, nors nevisai įsisąmoninusi jo reikšmę, ir mintyse išdeklamavau:

Trakų štai garbinga pilis!

Jos aukštus valdovus užmigdė kapai,

O ji tebestovi dar vis,

Bet amžiai bėga, ir griūvančios sienos

Kasdieną nyksta, apleistos ir vienos...

Ir taip vieną rytą su G. Dauguvietyte ir Petravičium patraukiame į Trakus. Besigrožėdami Vilniaus apylinkių gamta, nepajutome, kaip atsiradome prie istorinės pilies. Žvilgsni į pilį vos metusi, įsitikinau, kad dvi paskutinės pacituoto eilėraščio eilutės nebetinka nūdienai. Šiandien pilis nebeapleista, jos sienos nebegriūna, ir jos pamatų vanduo nebeplaua. Ji veikia visa gražiai restauruota ir net atstatyti jos milžiniškas bokštas.

Spėjama, kad Trakuose gyventa lietuvių jau prieš 10,000 metų. Pati Trakų pilis pastatyta 14 amžiuje. Tai vienintelė Lietuvoje vandens pilis. Viduryje didelis kiemas, kuriame grupuodavosi kariuomenė, kai pajusdavo priešą artinantis. Pavojaus metu į tą kiemą subėgdavę vietos ir apylinkių gyventojai. Kiemas buvo apsuptytas virš trijų metrų storumo akmenine siena, o jo bokštai išsikišę pro sieną į orą, pro kuriuos buvo šaudoma į užpuolikus. Tai vadinami gyvybiniai bokštai.

Tačiau, nežiūrint tokio stipraus įsitaismo apsaugai, vystantis technikai, kryžiuočiai atsigabėnę akmenims svaidyti mašinas ir kitokius karo pabūklus, priverstė to meto kunigaikštį Skirgailą pasijusti bejėgiu atsilaikyti, ir jis pats pilį sudėginęs. Tų žiaurių grumtynių kova išsilikusi iki šių dienų. Archeologams kasinėjant griuvėsius, surasta galvos dydžio akmeninių sviedinių, įvairių kulų, strėlių antgalvių.

15 amžiuje vėl pilis buvo atstatyta, dar labiau sustiprinta apsauga, ir tam tikrą laiką jos garsas sklido pasaulyje ne tik kaip vienos didžiausios tvirtovių, bet ir kaip prekybos ir kultūros centro. Aplink pilį augo miestas, sutraukdamas įvairius amatininkus ir pirklius. Tačiau tarpusavio nesutikimai, kunigaikščių varžytinės už pirmenybę, pilį silpnino, o lietuvių priešams kovą lengvino... *Bus daugiau*

TRAKŲ PILIES FONE: Šių įspūdių autorę Pranę Lapienę (dešinėje) lydėję G. Dauguvietytė ir Petravičius.

ANSAMBLIO "LIETUVA" kanklininkė. Ansamblis savo koncertais pagarsėjęs Lietuvoje ir už jos ribų.

NAUJAJAME TRAKŲ RESTORANE su G. Dauguvietyte (kairėje) ir kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais atstovu Petravičium.

Tel. TAylor 7-9842

T H E

Arlington

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkeliunaite; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Ukrainai mini savo žymaus istoriko Mykolo Hruševskio šimto metų gimimo sukaktį. Hruševskis ir lietuviams įdomus, nes nušvietė senovės Lietuvos didžiųjų kunigaikštėlių valdymo poveikį ukrainams ir gudams. Be to, jis buvo principiniai įsitikinę puoselėtojas idėjos spręsti šio Rytų Europos kampo politinį susitvarkymą gudų-ukrainų-lietuvių federacinės valstybės pavidalu. Kaip žinoma, ir Pilsudskis panašia idėja džiaugėsi, bet Hruševskis lenkų nenorėjo, kaip nenorėjo ir didrusių. Idėją išdėstė 1909 m. vokiečių kalbaėjusiam žurnale Ukrainische Rundschau straipsniu "Ukraine, Weissrusland, Litauen," kuris mūsų istorikų, rodos, liko nepastebėtas ir neįvertintas. Ar idėja turėjo pasekėjų ukrainuose, nežinome. Hruševskio gyvenimo istoriją skaitydamas, sąmoningas lietuvis, tačiau, dar sykį apgailės, kad atbudimo laikais (1883 m.) pas mus neišaugo nė vienas akademikas, kuris būtų kurkokiam universitete prisiglaudęs ir parūpinęs priėjimą kalbotyrai, archeologijai, ar kitoms mokslo šakoms rimtų leidinių.

Hruševskis buvo gimęs 1866 m., gimnazijos mokslą ėjo Kaukazo Tbilise, ir Vienybės įkūrimo metais (1886) įstojo į Kijevo universitetą, kur istorijos fakultete dėstė jam įtakos padaręs kitas ukrainas istorikas — prof. Vladimiras Antonavičius, palikęs senovės Lietuvos liečiančių istorijos darbų. Vėliau jis jauną, talentingą Hruševskį įsiūlė istorijos profesorium Lvivo universitetui prieš to meto Galiciją valdančių Austrijos lenkų norus. Ten 1898 m. išėjo pirmas Hruševskio darbas — Ukrainos Rusės istorijos I tomas. Devintą tomą dar spėjo pats spaudai 1931 m. paruošti, bet dešimtas ir paskutinis išėjo jau jam mirus — 1934 m.

Hruševskis nutiesė tvirtus pagrindus savitai (nemaišomai su Rusijos didrusių) ukrainų tautos istorijai, kurioje jis svarbiausią, lemiantį vaidmenį skyrė liaudžiai, ir tik labai retai valdovams-didžiūnams. Čia poveikį, matyt, turėjo Hruševskio socialisto revoliucionieriaus įsitikinimai, artimi mūsų liaudininkui Mykolui Sleževičiui, kuris, deja, nei gyvas būdamas, nei dabar neturi tinkamų įpėdinių. Šie įsitikinimai, be abejo, kurstė Hruševskį sukurti jo svajotą Rytų Europos tautų valstybinę federaciją; ji betgi nebuvo panaši į tą, kuria žavėjosi mūsų pirmieji socialdemokratų, nes Hruševskis pagrindinai nepasitikėjo didrusiais ir nenorėjo su jais jokių santykių, iki jo Ukraina visais atžvilgiais prilygs Rusijai. Todėl pirmiausia jis norėjo gudų-ukrainų-lietuvių federacijos, arba bent Juodųjų jūrų "suvienyto valstybių."

Tiesa, 1924 m. jį laikinai buvo patraukusi Lenino keliamoji "proletarinių valstybių" federacija. Hruševskis dusyk buvo didrusių ištremtas ir dusyk grįžo į ukrainų "Vilnių" — Kijevo. Pirmusyk jis iš Lvivo atvyko į Kijevo 1913 m., manydamas tenai tęsti ukrainistikos mokslo dar-

Tęsiama 5 psl.

Gjrnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DU KATINU VIENAME
MAIŠE NESUTELPA

New Yorke du katinu į vieną maišą sukio ir sukėlė audrą vandens šaukšte Santara-Sviesa, į dr. V. Kavolio paskaitą sukvietusi apie 30 asmenų, jų tarpe — du Vliko narius ir UNO bibliotekos direktorių dr. Levą Vladimirovą, rusų kilmės Lietuvos gyventoją. Mat, Vladimirovas yra Sovietų Sąjungos pilietis, ėjęs atsakingas pareigas tarybiniam Vilniaus universitete. Už tai dėl Lietuvos laisvės esą dera kovoti ir su Vladimirovu. Dr. V. Kavolio paskaitos vadovas buvo ELTos redaktorius V. Rastenis, bet nei jis, nei paskaitoje dalyvavę Vliko nariai su Vladimirovu nekovojo ir tuo būdu nusikaltę patriotiškai lietuvių visuomenei.

Susirinko Vlikas posėdžio, šios bylos spręsti. Ir atrado taip: iš 15 narių aštuoni pasisakė, kad čia ir nereikėjo kovoti, šeši galvojo, kad kovoti reikėjo, o vienas iš viso nežinojo, kas čia reiktų daryti. Šešis balsus tesurinkusi mažuma su pačiu Vliko pirmininku apleido Vliko posėdį.

Iš tiesų su Vladimirovu nereikia kovoti dėl kelių priežasčių, kurių svarbiausios yra:

1. Nors Vladimirovas yra rusų kilmės, bet jis yra aukšto lygio lietuvių mokslininkas. Jo rusišką kilmę jam laikyti dėme galima būtų, bet tada reiktų prisipažinti, kad mes laikomės hitlerinio nacizmo pažiūrų. Kaip lenkai nesmerkia jų tarpe atsiradusio kitataučio A. Mickevičiaus, rusai Gogolio, vokiečiai Kanto, anglai Haendello ir t. t., taip ir mes turime nuoširdžiai sveikinti ne tik "Lietuviais esame mes gimę" parašiusį dr. Sauerveiną, bet ir visą eilę kitų — istoriką L. Karsaviną, J. Eretą, bibliografą A. Ružancovą ir visą eilę kitų. Dėl Vladimirovo turėtų visų pirma išsiaiškinta jo darbai, o tik tada jis vienaip ar kitaip vertinamas. O tie, kur dėl jo dabar kelia triukšmą, — kuo jie yra nusipelnę lietuvių kultūrai?

2. Vladimirovas dabar nėra sovietų, bet UNO pareigūnas. Tad išeina, kad šeši Vliko nariai ir lietuvių visuomenės karštakosiai norėtų su UNO kovoti, kaip su Lietuvos pavergėjo sąjungininku. Kas "kovoja" ne tik su Sovietų Sąjunga, bet dar ir su Lenkija (o kai prireikia, dar ir su Vokietija, ir su Vatikanu, ir su gudais, ir su visokiais kitokiais, žydais), o taip pat nevengia "kovoti" ir su UNO pareigūnais, — su tokiais "kovotojais" nereikia nei kovoti, nei su jais diskutuoti, nes jie yra nesveikai atitrūkę nuo gyvenimo realybės.

Jau tik akli negali matyti vis didėjančios masės išeivių, norinčių ir bandančių kitaip kalbėti ir su sovietais ir apie sovietus, nei to norėtų seno tipo "laisvintojai". Naujosios kartos ir išeivijoje ir tėvynėje jaučia naujas sąlygas ir prabyla kitokiomis kalbomis apie tėvynės ateitį. Nėra reikalo įtarti, kad naujosios kartoms tėvynės ateitis nerūpi. Šlykštus yra "laisvintojų" moralinis spaudimas apleidžiantiems jų gretas ir senesniems veikėjams, kurie realybę ne tik mato, bet ir darosi išvadas.

1965 metų lapkričio 13-ji išeivijoje liks istorine diena ne pasivaikščitojimai New Yorke gatvėmis, bet tuo posūkiu, kurį sudarė Chicagoje intelektualų pokalbis su prof. J. Kubiliūnu. Kas ras reikalo, kalbės su iš anapus atvykstančiais, atsistės viename suole su Vladimirovu, nuvyks į Lietuvą, rengs koncertus, parodas, keisis kultūrinėmis vertybėmis ir t. t.

Bet ... tėvynės laisve ir jos laiminga ateitimi ir toliau bus taip tvirtai tikima, kad jokie bendravimo su bolševikais reiškiniai to tikėjimo nesunaikins. Kitos priežastys gali laisvės idėją palaidoti (pvz. — ilgalaikis visiškas atsirbojimas nuo tėvynės, tautinė išeivijos mirtis, tėvynėje pasilikusiųjų pasitenkinimas tarybine santvarka ir t. t.).

LITUANISTIKOS INSTITUTO
METRAŠTIS

Pasirodė seniai lauktas Lituanistikos Instituto metraštinis (redagavo J. Balys, J. Aistis, St. Barzdukas, K. R. Jurgėla ir A. Plateris, 228 psl., Chicago, 1966), kainą 3 dol.

V. Maciūnas turėjo puikios medžiagos apie kun. A. Strazdą, "Pulkim ant kelių" autorių, bet "išsipompavo" Aiduose 1963 ir 1964 metais. Tai Maciūnas šį metraštinį pradeda ano pompavimosi likučiais: "...

noriu kad ir trumpai papasakoti tas problemas ir darbo aplinkybes, su kuriomis teko susidurti, ieškant medžiagos apie Strazdą." Ir taip Maciūnas pradeda metraštinį su tokia medžiaga, kuri tikty jei ne dienraščio atkarpai, tai metraštinio Miscellanea, nuotrupoms, taspausdintoms kiek smulkesniu šriftu.

Žinoma, tai nereiškia, kad Maciūno straipsnis būtų neįdomus ar nevertingas. Tik metraštinis turėjo laikytis metodikos ir pradžioje duoti išsamesnių studijų. Kai kas metrašty per daug epizodinio pobūdžio, pvz. R. Sealey str. "Velnias lietuvių tautosakoje". Čia autorius pradeda: "Lietuvių liaudies sakmėse velnias yra vienas iš dažniausiai pasirodančių vaidinčių". O kas tas lietuviškas velnias? Ar jis etimologiškai nėra vienos kilmės su vėle, kilęs iš "vėlinis"? Ar jis tikrai yra pikta dvasia? Krikščioniškoji pikta dvasia buvo pavadinta velniu, bet ir tautosakoje ir istorinėse liekanose aiškiai matyti buvus velnio pirmąsį kitokią prasmę. Ar čia nebūtų gera tema išsamiai studijai?

Lyg paklausėjai ar patikslintojai po paskaitos, pasireiškia W. R. Schmalstieg, K. Avizonis, Deja, tokiais smulkmenomis metraštinis ir eina ligi galo. Ant galo dar kažkas mėgina konkuruoti su "Knygų Lentyna", su Jaunimo metų kalendorium (tik nevykusiai: rašo sąrašą žymesnių lietuviškų leidyklų, o įrašo nieko neišleidusi Lietuvos Muzikologijos Archyvą, neįrašo J. Karvelio, Lietuvos Nepriklausomybės Fondo ir kt.).

Gerai, kad šis metraštinis išleistas, bet gaila, kad tik toks.

NAUJA ŽIUGŽDOS IŠDAIGA

Maskvoje išėjo IX tomas Istorinės Enciklopedija. Žinoma, daug ir įdomios medžiagos. Dvidešimt eilučių teko ir Mindaugui, kurias parašė Vilniuje J. I. Žiugžda.

Mindaugas čia pavadintas "vel, kniaz, Litovskij", paminint, kad jis "prinjel kataličestvo" (1251/1 bil koronovan ot imeni papy).

Popiežius Iepė Chelmo vyskupui Mindaugą vainikuoti ir įspėjo:

— O prieštaraujančius, jeigu tokių būtų, arba priešus, iš anksto įspėjęs bažnytine cenzūra, neleidžiamas apeliuoti, sudrauski. (1251, VII, 17).

Manding, J. I. Žiugžda su nemaža rusofilų kompanija nesižavi Mindaugo vainikavimo faktu. Tai jų reikalas, Chelmo vyskupas jų jau nesudraus. Bet ir be to aišku, kad Žiugžda istorijos dyselį nori pakreipti rusų pageidaujama kryptimi. Bet anais laikais karaliaus titulas buvo reikšmingas, nors rusų kniaziai jo ir neturėjo.

Didžiukimės esą vaikais tos didingos Lietuvos, kuriai net ir karalių titulai buvo dalinami.

"NEREIKIA DIDELĖS IŠMINTIES..."

I. E. Čekienė Dirvoje (XL7) labai teisingai pastebi, kad "laisvintojams" savo politinėje doktrinoje nereikia didelės išminties. Be jokios atrankos laiminamas kiekvienas Vakarų politikas, kuris pavergtosiems numeta bent kokį palankesnę žodelį, lyg sensitelėjusiai panai komplementą. Kur tik pasirodo bolševikai ar apie ką jie pasisako teigiamai, "laisvintojams" jau ir aišku, kad čia reikia iš visos kakarinės rėkti neigiamai. Didelės išminties nereikia...

Čekienė teisingai pastebėjo mūsų tautiečių pasikeitimą pabuvus bent kelias dienas tėvynėje. Užtenka kelių dienų pamatyti tarybinės tėvynės gyvenimą, šiek tiek pažinti ten gyvenančių žmonių vargus bei džiaugsmus, nors šiek tiek pažinti lietuvių viltis ir rusų kėslus, — ir žmogus sustmąsto. Ne vienas iš ten buvusių pamato, kad išeivija turi dirbti tėvynės labui, bet nedirba to, ko tėvynėi reikia.

Daugumas pabėgėlių myli savąjį tėvynės ilgėsį ir klaidingai galvoja myli savo tėvynę. Ta meilė yra irracionali; jai "nereikia didelės išminties". Kiek išminties gi būna paauglių pirmojoje meilėje?

Čekienė didelės išminties neieško. Ji neklausinėja, kur dingo išeivijos aštrūs protai, kur dingo geležinė valia giliai apgalvotais metodais siekti giliai apsvastytų tikslų. O ne, ji štai ko pasigenda:

Tęsiama 5 psl.

Kultūrinės žinios

Velionės dr. Baltrušaitienės (kuri visada buvo artima Vienybės žmonėms) 1931 metų sumanymu, buvo suorganizuota Pittsburgo lietuvų komitetas rūpintis įsteigti Pittsburgo universiteto rūmuose Lietuvių kultūros kambarį. Aukų surinkta apie \$10,000 ir iš Lietuvos pakviestas dailininkas A. Gudaitis paruošė planą. Kambarys atidarytas 1940 m. spalio 4 d. Jame išstatyti meno kūrinių jau reikalingi pataisai -- gal reiktų ir naujų. Kambarius turi 17-ka tautybių. Lietuvių numeris 139.

Istorikas J. Jakštas renka medžiagą Amerikos universitetuose rašyti Lietuvos istoriją. Prof. J. Vardys gavo stipendiją vykti Vokietijon rinkti medžiagos anglų kalba knygai "Sovietų tautybių politika po Stalino." Archeologė dr. Gimbutienė grįžo iš kelionės po Europą ir Sovietiją ir iš Lietuvos parsivežė nuo muziejų atliekamų kryžių ir koplytelių, kuriuos nupirko Kalifornijos universitetas savo muziejui.

"Negatyvi kritika mūsų spaudoje," matyt, atgriso

vienam Draugo skaitytojui, kuris rašo: "Geroje Amerikos spaudoje visiems patinka ypač vienas dalykas -- palyginti objektyvi informacija apie skirtingas politines ar kitokias nuomones." Gal reiktų lietuvių laikraštinių suvažiavimo nutarti įsivesti savo laikraščiuose šitą "gerą dalyką"?

"Minties" leidykla Vilniuje išleido naują rinkinį iš savo sesijos "Faktai kaltina." Tai Lietuvos Mokslo Akademijos archyvinams dokumentams skelbti redakcijos paruoštas leidinys "Hitleriniai parašiutininkai".

MUMS RAŠO

V. Zalatorius, tur būt, norėdamas palengvinti P. Lapienei, Vienybės nr. 29 pasišovė atsakyti į mano keltą klausimą (žiūr. Vienybės nr. 28) apie gaunamas Lietuvoj pensijas. Savo teigimui paremi cituoja "Instituto Tarybų Sąjungai tirti" duomenis.

Būdamas eilinis laikraščio skaitytojas, tokios aukštos ištaigos statistikos neturiu, betgi ir V. Zalatoriaus suminėtoji į man rūpimą klausimą visai neat-sako.

Visų pirma, aš visai nesidomėjau, kokios ten yra pačios aukščiausios ir kokios pačios žemiausios pensijos. Mane labiau domi jų vidurkis ir ką vidutinis pensininkas už gaunamą pensiją gali įsigyti. Aš tikiu, kad yra gaunančių 100 ir daugiau rublių mėnesiui pensijos, tačiau tik "pateptieji" ir jų labai nedaug. Apie tai labai akivaizdžiai kalba pateiktoji Vienybės nr. 26 informacija, kur suminėta, kad pensijos vidurkis mieste 21 rublis, o kaime 9 rubliai mėnesiui. Tikiu, kad Vienybės irgi remiasi kokia nors statistika. Taipgi tikiu, kad ir Lapienės draugai gali gauti 60 -- 100 rublių pensijos, jeigu jie yra aukšto lygio menininkai, sugebėję įsisteikti visagalei komunistų partijai ir jai daug pasidarbavę. Tik manęs niekas netikins, kad anas biržietis Juozas (žiūr. Vienybės nr. 26 Nr.), grįžęs iš Sibiro gautų 66 rublius mėnesiui. Juk kirsti medžius ir kasti anglis -- joks menas, o tik vergo darbas, kurį greičiausia ir jam teko dirbti. Šis netikėjimas verčia netikėti ir kitais P. Lapienės skelbiamais viešnageis mitais.

Pagaliau, mane labiausiai domina tai, ką pensininkas už gaunamą pensiją gali įsigyti, kai už gautą iš Amerikos vilnonę skarelę parduodamas gauna apie 20 rublių (duomenys paimiti iš gaunamų laišku). Ši klausimą kėliau ir savo pirmame laiške, tik Vienybės redakcija dėl man nežinomų priežasčių dalį sakinio nubraukė ir laiškas įgavo kiek kitokią vaizdą.

Mes

Atkelta iš 4 psl.

bus. Sutrukdė I Pas. karas, kuris tautybių atžvilgiu pakurstė didrusiuose jų piktąsias "deržimordiškias" nuotaikas. Hruševskis buvo 1914 m. suimtas ir ištremtas į Maskvą, kur sulaukė 1917 metų revoliucijos. Jis grįžo į Kijevą 1924 m. ir ten jam 1926 m. ukrainai dar spėjo suruošti iškilmingą darbuotės jubiliejų, nors Stalinas jau galando prieštautines iltis. Jis Hruševskį iš Kijevo išdeportavo vėl į Maskvą, 1931 m. leisdamas išvykti į Kaukazą gydytis. Kaukaze Hruševskis ir mirė 1934 m. Mirė po senovei įsitikinęs, kad didrusių imperijoms tiksliausia politinė forma būtų laisva, savarankių teisėmis lygų tautų federacija, tačiau visai ne ta, kurią Leninas pirmo. Ši Hruševskiui atrodė "pati bauriausia" (samij poganij federalizm), nes paremta ne kuo kitu, o tik "terroristine centralizacija". Jis tai pareiškė jau 1918 m., kada buvo išrinktas nepriklausoma pasiskelbusios Ukrainos respublikos prezidentu. Šią respubliką bolševikai pasmaugė, sukurdami sovietinę.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

-- Ar mūsų širdys jau atšalo, ar jausmai atbuko ir už tėvynės laisvę kritusių partizanų žodžiai nieko nebesako?

Nereikia bijoti: kas dar nenutauto, to širdis tėvynėi neatšalo ir patriotiniai jausmai neatbuko. Už tėvynės laisvę kritusių partizanų žodžiai taip pat turi savo vertę. Bet tie žodžiai jokiū būdu negali būti tautos politinio kelio rodytojai, nes jie veda ne į tautos gyvenimą, bet į beprasmišką, nors ir didvyrišką, mirtį. Tautai nereikia geisti didvyriškos mirties, reikia siekti gyvenimo ir ateities. Partizanų išmintis čia visiškai netinka. II.

Neseniai buvo ALTo suvažiavimas. Vaizdas toks, lyg bobutė diedukui būtų pašildžiusi užvakarykščius barščius. Jokių polėkių, jokių planų, jokių išsamesnių apžvalgų! Bet buvo sveikinimosi, linkėjimų, pranešimų apie savo nuveiktus darbus, naujų organų rinkimai ir pn. Naujienų dienraštis ypač gėdžia, kad ALTas būtų stiprus ir reikšmingas, bet ir tas dienraštis neturėjo ko reikšmingesnio čia bepasakyti: reportažai atskleidė žodžių vandenių "ir" (kad būtų įspūdingiau) nedidelėmis dalelėmis išstempė per tris numerius!

Visai natūralu, kad tokia suvažiavime iškilo jaunųjų konfliktas su tokia pavargęliška senatve. Jaunosios kartos atstovai čia buvo jau nebe jaunikiškai, patys daug ko spėję ne tik išmokyti, bet ir patirti. ALTo pirmininkui beliko čia pasakyti maždaug tai, kad jis atsirboja nuo jaunosios kartos. Atsirbojus nuo pavergtos tėvynės, atsirbojus nuo jaunimo, atsirbojus nuo tarptautinių nuotaikų bei problemų pažinimo, ALTui dar paliko seneliai su netolima kandidatais į senelius ir -- "laisvinimas". III.

Suaktyvino veiklą VLIKas: išeivių spaudoje pasirodė straipsnių, aiškinančių VLIKo sąrangą. Kitaip tariant, čia turime VLIKo bandymą susiartinti su visuomene. Tai maždaug tas pat, ka nepriklausomoje Lietuvoje buvo kariuomenės susiartinimas su visuomene (nors tada reikėjo tik kariuomenę luomo su tauta susiartinimo). Kągi -- apie VLIKo sudėtį ir tvarkymąsi rašoma, o VLIKo statusas vis tiek eiliniam veikėjui nelengvai pasiekiamas! Konkrečių darbų sąskaitoje VLIKas turi ne kažin kiek daugiau už ALTą. Nuo tiekios "darbų" nereikia laukti nei pasaulinių jėgų krypties pasikeitimo, o tuo labiau -- jų jėgų sugriuvimo.

IV.

Nežinia (bet tai nesvarbu) iš kur išdygo labai svarbi įstaiga -- Lietuvos Tyrimo Institutas. Iš spaudos pranešimų atrodo, kad tai nėra nauja įstaiga, jos pirmininku buvo dr. A. Trimakas. LTInstitutas, sako, įsteigtas "sukurti, organizuoti ir remti tyrimą; rankioti, telkti, leisti ir platinti medžiagą, knygas, brošiūras, straipsnius, žemėlapius ir archyvinę medžiagą apie Lietuvą, jos žmones, jų kalbą, apie jos istoriją ir dabartį, apie lietuvių kultūrą, Lietuvos ūkinį gyvenimą ir apie visa kita, kas su šiais dalykais turi ryšio". Jei taip, tai čia turime reikalo su Lituanistikos Instituto broliu, kurio pusbroliais ar kitokiais giminėmis galėtų būti laikomi bent keli fondai, bent keli archyvai, visos kultūros tarybos ir t. t. Toks didelis įstaigų skaičius rodo nesugebėjimą organizuoti, jėgų susiskaldymą, kultūrinių tikslų svarbos nesupratimą, savo tautiniuose uždaviniuose užgaviniuose nesugaudymą ir t. t. Iš pavardžių aiškėja, kad LTInstitutas tėra vlikinių politikų burbulas.

Prie ką tik minėto instituto, fondų ir archyvų sąrašo dar reikia paminėti Lietuvių Katalikų Mokslo Akademiją, bent kelias sąjungos dailininkų, rašytojų, istorikų ir t. t., dar pridėti įspūdingai istorija užsiminėjanti žurnalą Karį ir kt. -- štai koks "sudėtingas lituanistinis gyvenimas" (ki-taip sakant, lituanistinio gyvenimo jovalas).

Tokiam lituanistinių įstaigų "išbujojime" yra išeivių lituanistikos silpnumas. Gražiai parašyti statutai čia nepadės.

Visokiems institutų ir skaldymo organizatoriams papasakosiu seną vaikams skiriamą pasakėlę apie šluotą. Nei vienas vaikų nepajėgė perlaužti tvirtai surištą šluotą, bet lengvai sulaužė išrištos šluotos kiekvieną rašelį atskirai. Kas galėtų parašyti studiją apie šią šluotą taip, kad palaidūnus skaldymosi organizatorius įtikintų?

LTInstitutui esą rašomos kelios labai vertingos, bet nelabai aktualios temos. Kažkodėl aktualesnės ir medžiaga gausios temos šio instituto nedomina. Pvz. būtų labai įdomi XIX a. Lietuvos istorija, išeivijos istorija, DP istorija, emigranto psichologija, mūsų laikų materialiniai ir dvasiniai žmonijos lūžiai, šių laikų tikėjimo ir Dievo supratimas, tautybės prasmė, lietuviško politikavimo vadovėlis ir daug kitų naudingų veikalų.

RŪPESČIAI DĖL ŠEŠTOSIOS DIENOS

Čia Amerikoje jau net ir kitaip galvoti atpratome: savaitėje dirbame penkias dienas. Vadinasi, penkias dienas darbo laudis "išnaudojama," o dvi dienas turi savo reikalams. Ne vienas labai patenkintas, jei ji "išnaudoja" ir šeštąją dieną, nes už papildomas darbo valandas daugiau užmoka. Kokį gražų sekmadienį žmogus pro suodino lango kraštą mato gatvėje šventiška slankiojančius žmones, saulės apšviestus miesto plotus, o pats -- dirba net sušilęs ir suodinas. Galėtų nedirbti, niekas neverčia, žmogus pats prisiverčia, nes geriau užmoka!

Bet žinau vieną kraštą, kuriame šeimininkai yra ne kokie buržujai išnaudotojai, bet patys darbininkai. Tai turėtų būti visokios darbininkiškos pažangos priešakinis kraštas. Žinoma, čia eina kalba apie Tarybų Sąjungą. Ten -- gydymas nemokamas, mokslas nemokamas, susisiekimas labai pigus, pragyvenimas -- hm?, uždarbiai -- hm hm hm?

Pavartome naujausią Komunisto partijos organo Vilniuje, numerį. Štai straipsnis apie penkių darbo dienų savaitę. Bendrai dar tebedirbama savaitėje šešios dienos. Sen ten Vilniuje pabandė dirbti penkias dienas (žinoma, pasiekiant šešių dienų produkcijos!) ir darbininkai labai patenkinti. Aname straipsnyje įrodinėjama, kaip gera tą šeštąją dieną turėti laisvą, ypač moterims, ypač laisvalaikio bestudijuojantiems, ypač -- visiems kitiems.

Žinoma, dvi nedarbo dienos savaitėje geriau negu viena. Kai kur Vilniuje, sako, prie penkių dienų būtų neįmanoma darbo atlikti. Pvz. vagonų iškrovimas užsitęstų, reiktų paskui turėti papildomų išlaidų už vagonų prastovą (prastovėjimą) ir pn. Atrodo, bolševikai pritrūko revoliucinės dvasios pasirūpinti darbininkų gerove. Ir atsargiai tūpčioja planuodami bei skaičiuodami.

Ką tik gero svetur pamatome, gėdžiame to gero ir savo mylimai tėvynėi.

Kas tasai Vladimirovas ir ką jisai dirba New Yorke

Salomėja Narkėliūnaitė

Pastarųjų kelių savaitių laikotarpyje Amerikos lietuvių spaudoje gana plačiai tapo paminėta Jungtinių Tautų Bibliotekos direktoriaus dr. Levo Vladimirovo pavardė. Bet gal daugiau ji buvo minima mūsų veiksnių, o ypač VLIKo, kur net krizė susidarė, paaiškėjus, kad viename Santaros-Sviesos diskusiniame susirinkime, kuriame rengėjų pakviestas dalyvavo dr. Vladimirovas, publikoje buvo ir du VLIKo nariai, o prie moderuotojų stalo — lietuvių delegatas Pavergtoiose Europos Tautose.

Ir tuo laiku, kai tam tikros vlikinės grupės keikė Vladimirovą ir ieškojo būdų sudrausminti savo „nedrausminguosius“, o eiliniai lietuviai išelviai šmė domėtis, kas tasai Vladimirovas, tai patsai Vladimirovas buvo užsiėmęs Jungtinėse Tautose. Tada (lapkričio viduryje) buvo kaip tik suėję penkeri metai, kai JT Biblioteka minėjo savo įsikūrimo sukaktį naujuosiuose rūmuose ir ten pat vyko tarptautinė bibliotekų vedėjų konferencija, kuriai dr. Vladimirovas vadovavo ir padarė pagrindinį pranešimą.

ATVYKO IŠ VILNIAUS

Jau treji metai, kai dr. Vladimirovas yra tos Bibliotekos direktorius, į tą postą patekęs konkursiniu keliu. Kandidatų buvo iš Japonijos, Meksikos, Vengrijos ir kt., bet Jungtinių Tautų specialioji komisija parinko Vladimirovą (Sov. Sąjungos kandidata), nes jis turėjo geriausias kvalifikacijas.

Vladimirovas kalba septyniomis kalbomis, išėjęs aukštąjį bibliotekininkystės mokslą ir turi bibliotekos vadovavimo stažą. Jisai atvyko užimti to posto iš Vilniaus, kur jisai ilgus metus yra buvęs universiteto mokslinės bibliotekos vedėju, o pokario laikais ypač nusipelnęs, Vilniuje suburliant lietuviškų knygų centrą, kuris neturi sau lygaus pasaulyje. Tai ta pati biblioteka, kurios nuotraukomis jisai New Yorke — Jungtinėse Tautose yra papuošęs savo

darbo kambario pagrindinę sieną.

Rango atžvilgiu dabartinis Vladimirovo postas yra tik vienu laipsniu mažesnis už Jungtinių Tautų Gen. sekr. postą, o kai Gen. sekretoriaus pavaduotojas konferencijų aptarnavimo reikalams išvyksta atostogų, tai jo pareigas tenka eiti kaip tik Bibliotekos direktoriui. Dar ir dabar, tur būt, mažai kas žino, kad šios JT Generalinės Asamblėjos sesijos suvestinės programos projektą pasirašė ir išsluntė U. Thantui tvirtinti dr. Vladimirovas.

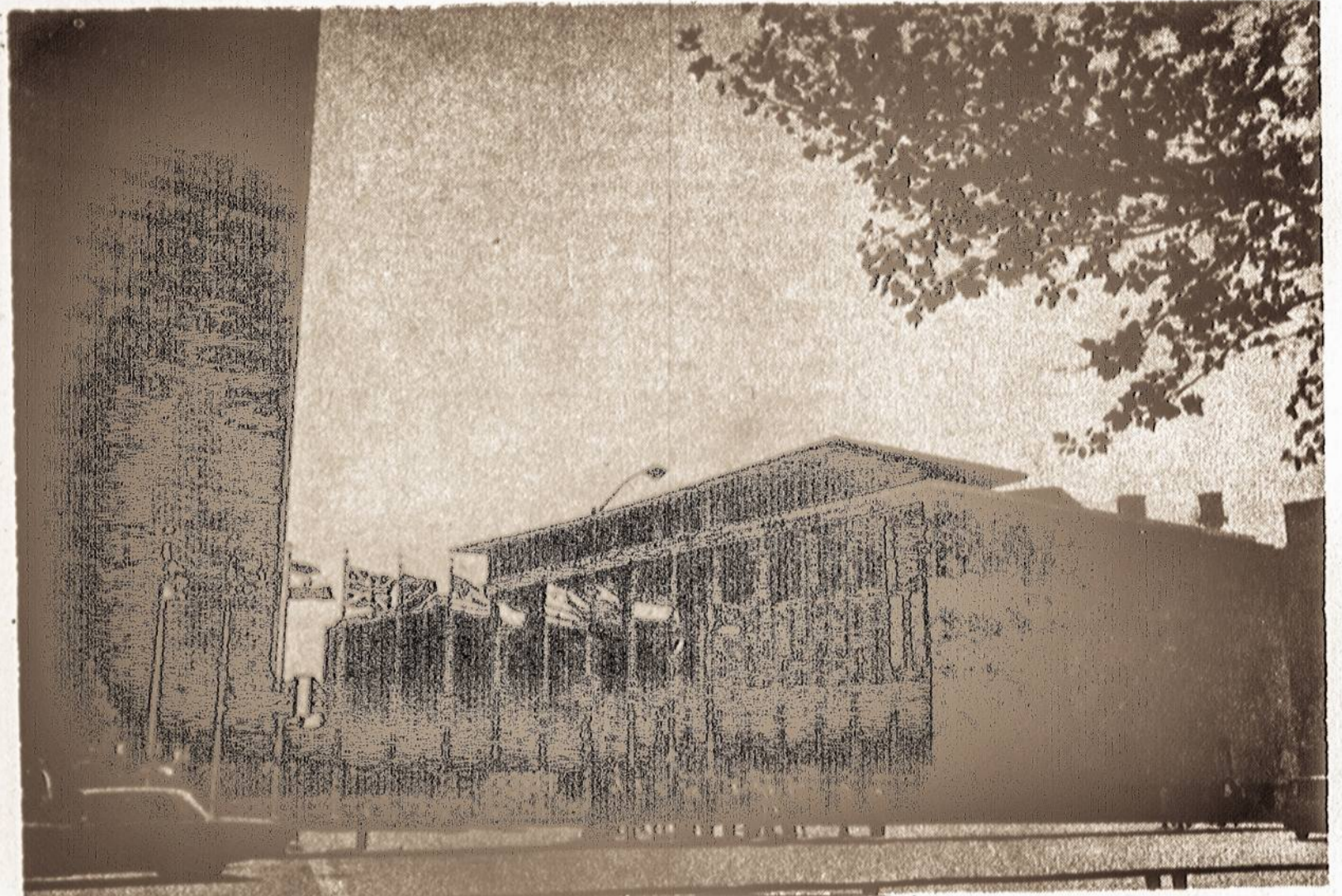
Kad ir būdamas patenkintas užimamu postu, Vladimirovas vis tiek su ilgesiu kalba apie bibliotekininkus profesorius ir studentus ir Vilniaus universitetą, kuriame jisai pernai apgynė disertaciją ir gavo daktarą už savo darbą „Knygos istorija“. Nepriklausomos Lietuvos laikais Vladimirovas Kaune yra baigęs mokslus dviejuose fakultetuose — humanitariniame 1932–1937 m. m. baigė vokiečių ir anglų kalbas, o teislių fakultete 1937–1940 m. m. ekonomiką. Bibliotekininkystės egzaminus išlaikė Leningrado Bibliotekininkystės Institute.

JUNGTINIŲ TAUTŲ BIBLIOTEKA

Biblioteka, kuriai dabar dr. Vladimirovas vadovauja, yra įdomi daugeliu atžvilgiu, o pirmiausia savo architektūra.

Tai šviesus stilingas pastatas (pavadintas Konge tragiškai žuvusio Gen. sekr. Dago Hammarskjöldo vardu) iš marmuro, aliuminijaus ir stiklo. Trys aukštai virš žemės su terasa, su ant jos pastatytu antstatu, primenančiu kinų pagodą, skirtu poilsui, priėmimams ir pan., ir trys aukštai po žeme. Bibliotekos pastatas sujungtas su sekretariato 38 aukštų stiklo dangoraižiu ir per jį su kitais JT ansamblio pastatais taip pat stiklo ir marmuro koridoriumi.

Patalpos papuoštos moderniomis freskomis, apstatytos patogiais stilingais baldais, aprūpintos liftais ir naujausia bibliotekine technika.

DAGO HAMMARSKJÖLDO vardo biblioteka, kuriai vadovauja dr. Levas Vladimirovas. Šiemet suėjo 5 metai, kai biblioteka įsikūrusi šiose patalpose.

gais baldais, aprūpintos liftais ir naujausia bibliotekine technika.

INFORMACIJOS CENTRAS

Bibliotekos paskirtis aptarnauti JT sekretariato poreikius (jame dirba virš 4,000 tarnautojų), prie JT akredituotus narių-valstybių misijas, užsienio valstybių delegacijas ir mokslininkus, dirbančius JT problematikos srityje.

Biblioteka komplektuoja savo fondus literatūra ir periodika iš tarptautinių santykių ir teisės, ekonomikos, statistikos, geografijos ir pan. sričių. Jos knygu fondas, palyginti, nedidelis — apie 400 tūkst. tomų — nuolatos atnaujinamas, ji nesuinteresuota laikyti pasenusią literatūrą. Prireikus kokio nors seno leidinio, lengvai ji galima gauti iš didžiųjų New Yorke, Bostono ar Washingtono bibliotekų tarpbibliotekinio abonamento keliu. Biblioteka išrašo 8,000 žurnalų, keletą šimtų laikraščių visom pasaulio kalbomis, ji turi visų savo narių oficiozus.

Būdamas JT pagrindiniu informacijos centru, Bib-

lioteka turi gausią informacinių leidinių kolekciją. Garsus taip pat ir jos kartografinis rinkinys. Tačiau vertingiausia Bibliotekos kolekcija yra tarptautinių organizacijų — Tautų Sąjungos ir jos komisijų, JT ir kitų jos sistemos Tarptautinių organizacijų, agentūrų, įstaigų ir t. t. rinkinys, kuris siekia 5 milijonų vienetų. Tai, tur būt, pilniausias tokio pobūdžio rinkinys pasaulyje. Jo katalogą sudaro apie 1,000 dėžučių.

DOKUMENTACIJOS CENTRAS

JT biblioteka yra ne vien informacijos centras — ji yra taip pat ir pagrindinis jos dokumentacijos centras. Jungtinės Tautos, jų organai bei agentūros leidžia kasmet šimtus tūkstančių dokumentų. Susivokti tokioje dokumentacijos jyroje būtų sunku, jeigu Biblioteka neruoštų ir neleistų dokumentų indeksų ir kitų bibliografinių priemonių. Metinė Bibliotekos leidimo programa viršija 5,000 puslapių.

Būdamas JT sekretariato, šios organizacijos štabo biblioteka, ji vaidina taip pat ir plačią po visą pasaulį išsišakojusio JT filialų ir agentūrų tinklo bibliotekų metodinio centro vaidmenį. Stambiausias Bibliotekos filialas yra senoji Tautų Sąjungos, o dabas JT Europos skyriaus biblioteka Genevoje. Ten pat yra keletas JT agentūrų bibliotekos: Tarptautinės darbo organizacijos, Pasaulinės sveikatos apsaugos ir kt. Berne veikia Pasaulinės pašto sąjungos biblioteka, Hagoje — Tarptautinio teismo, Romoje — JT Maisto ir agrikultūros organizacijos, Paryžiuje — UNESCO, Adis Ababoje, Bangkoke, Santiago ir Meksikoje yra JT regionalinės ekonominės komisijos, kurių bibliotekos taip pat yra dr. Vladimirovo kontrolėje.

Be to, Biblioteka prižiūri 270-ies JT depozitarinių bibliotekų tinklą visame pasaulyje. Tai bibliotekos, gaunančios nemokamai visus JT leidžiamus dokumentus. Vilniaus universiteto biblioteka, dr. Vladimirovo rūpesčiu, nuo 1965

m. taip pat yra tapusi JT depozitaru.

Geresnei bibliotekų tinklo darbo kontrolei kasmet pravedamos konferencijos aktualiais klausimais. Tam tikslui taip pat turės tarnauti ir knyga „JT bibliotekos“, kuri išėjo iš spaudos spalio mėn. Tai pirmoji knyga anglų kalba, kurią dr. Vladimirovui teko paruosti.

Bibliotekoje dirba 110 asmenų — 35 tautybių.

DALYVAUJA JT VEIKLOJE

Tačiau, dirbdamas šioje pasaulinės organizacijos bibliotekoje, jos direktorius negali užsidaryti tarp savo kambario sienų ar savo specialybės rėmuose.

Pro didžiulį savo darbo kambario langą, išeinantį į JT aikštę, atsiktą nuo First Avenue marga 122 Organizacijos narių vėliavų juosta, jisai turi galimybę stebėti ne vien kunkuliuojantį JT gyvenimą, bet ir gerą pasaulio istorijos dalį. Atvažiuoja valstybių prezidentai ir premjerai, visuomenės veikėjai, mokslininkai, įvairių valstybių delegacijos.

Kiek leidžia laikas, Bibliotekos direktoriui tenka dalyvauti ir Generalinės Asamblėjos, Saugumo Tarybos ir kitų tarybų posėdžiuose, užsienio valstybių misijų ir delegacijų organizuojamuose priėmimuose ir posėdžiuose.

MOKSLINIS DARBAS

Nežiūrint visų pareigų, dr. Vladimirovas neatsisako ir savo mokslinio tyrimo darbo. Jisai dabar rengia spaudai rusų kalba monografiją „Bibliotekos ir bibliotekininkystė JAV“. Nuo N. Metų prie jos sisteminiau pradės dirbti, o šiuo tarpu dirba prie „Knygos istorijos“ pirmojo tomo (lietuvių kalba). Jį perredagavo ir papildė kai kuriuos skyrius, ypač apie spaudos vystymąsi Lietuvoje XVI–XVII amž., kuriam surinko nemažą naujos archyvinės medžiagos.

Pasinaudodamas savo buvimu Amerikoje, jisai stengiasi surinkti kuo daugiau medžiagos apie lietuvių išsivijimą spaudos vys-

Nukelta į 7 psl.

SVEČIUOSE PAS JUNGTINIŲ TAUTŲ bibliotekos direktorių dr. L. Vladimirovą: iš k. į d.: O. Valaitienė, V. Olienė, V. Tysliavienė, dr. L. Vladimirovas, Pr. Lapienė, I. Trečiokienė. S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Jungtinių Tautų gen. sekretorius U Thant

Kaip prieš penkerius metus, kai, Konge tragiškai žuvus gen. sekr. Dagui Hammarskjöldui, buvo renkamas jo įpėdinis, U Thant buvo vienintelis asmuo, priimtinas visiems, taip ir dabar tas pats U Thant, visiems vienbalsiai pritariant, perrinktas toms pačioms pareigoms ateinančioms penkeriems metams. Jo kadencija baigsis 1971 m. gruodžio mėn.

Generalinė Asamblėja savo nutarimu gruodžio 2 d. patvirtino Saugumo Tarybos pasiūlymą paskirti U Thant gen. sekr. antrai kadencijai. Šitai pašalinta krizė, atsiradusi rugsėjo 1 d., kada U Thant pranešė nenoris pasilikti antrai kadencijai. Kadangi naujo, visiems priimtino kandidato suradimas šiuo metu buvo neįmanomas, tiek Rytai, tiek Vakarai bei neutralieji ėmė prašyti U Thant savo nuomonę pakeisti.

Ilgėsnį laikį pasibranginęs, U Thant pagaliau sutiko, nors iš tiesų iš Jungt. Tautų narių kažkokių pažan-

dų tolimesnei ir efektingesnei veiklai negavo.

Svarbiausias Gen. sekretoriaus rūpestis buvo besiplečiantis karas Vietname ir Jungt. Tautų finansai.

Karas, kurio klausimo net nėra oficialiai JT darbotvarkėje, nors apie jį visi kalba ir mažai ką nuveikia jam sustabdyti, U Thant jaudino nuo pat pradžių. Tasai bejėgiškumas ką nors nuveikti jam buvo numušęs ūpą toliau vadovauti tokiai tarptautinei organizacijai, kuri pasirodo nieko negalinti.

Finansinė JT krizė atsirado jau nuo to laiko, kai Prancūzija, Sovietų Sąjunga ir eilė kitų valstybių atsakė mokėti už Jungtinių Tautų kariuomenės išlaikymą Konge, Palestinoje ir kt., aiškindami, jog tokį nutarimą turėjusi padaryti ne Generalinė Asamblėja, bet Saugumo Taryba.

Ar U Thant gavo kokių nors patikinimų iš didžiųjų valstybių, pirmiausia, žinoma, JAV, dėl tautos atstavytės Vietname, sunku žinoti, bet, kalbama, kad, naujai kadencijai ryždamasis, jisai turįs tam tikrų viltingų ženklų. O kai dėl finansų, tai, esą, netrukus turėsia paaiškėti, kaip kai kurie JT nariai savanoriškai prisidėsia prie JT skolių sumažinimo.

Kas gi yra tasai U Thant, be kurio gal ilgam nebūtų išsispindusi Jungtinių Tautų krizė?

Gal būtų, niekas nepagalvojo, kad kada nors iš tylaus mokytojo pasidarys garsus asmuo, išskyrus tą burtininkę, kuri būsimai U Thant žmonai dar jos vaikystėje išbūrė, kad vyras, už kurio ji ištėkėsianti, kada nors būsiąs pasaulinio garso.

U Thant, kuriam dabar 55 m. amžiaus, yra gimęs tolimame Burmos provincijos užkampyje, Pantanaw mieste, kur jo tėvas prekybininkas buvo vienintelis visoje apylinkėje mokėjęs angliškai asmuo. Tėvas atgėti mirė, vaikus palikdamas labai jaunas, ir pa-

čiam vyriausiajam -- U Thantui -- prisiėjo padėti motinai išlaikyti šeimą.

Vietoje ketverių metų jisai Rangoono universitete studijavo tik dvejus ir sugrįžo mokytojauti į savo gimtąjį miestą, kad galėtų padėti savo broliams mokslą eiti, nes tėvo paliktas turtas, nesąžiningų kuratorių manipuliacijom, atiteko svetimiems.

Pamokytojavęs trejus metus, tame pat miestelyje jis buvo paskirtas mokyklos vedėju, o vėliau jos direktorium. Kad ir dirbdamas provincijoje, U Thant lankydavosi Rangoone (krašto sostinėje) ir palaikydavo ryšius su savo buvusiais draugais, kurie tuo metu jau turėjo vadovaujančias vietas britų administracijoje ar užėmė žymias pozicijas krašto laisvinimo akcijoje.

Kai po Pearl Harbor įvykių Burmą užėmė japonai, išvarę britus, ir tenai įvedė savo okupacinį režimą, jų pastatytoji vyriausybė su kai kuriais U Thant draugais, jau ministeriais, 1942 m. pakvietė jį paruošti planus perorganizuoti Burmos mokykloms.

Užbaigęs savo darbą, U Thant vėl sugrįžo į savo gimtąjį miestą. Bet jau neilgam, nes jau 1945 m. suklė burmiečiai išvijo japonus ir prisidėjo prie alijantų, o netrukus ir gavo iš britų nepriklausomybę.

1947 m. U Thant su šeima persikėlė į Rangooną, ketindamas tenai leisti laikraštį, nes žurnalistikai patraukimo jisai turėjo nuo pat vaikystės. Bet neilgai jisai žurnalistavo, nes buvęs jo geras pažįstamas U Nu, kuris tuo metu buvo ministras pirmininkas, pakvietė jį spaudos sekretorium, o netrukus jį padarė savo sekretorium, dar pridėdamas jam sekretoriavimą ir krašto ekonominių ir socialinių reikalų taryboje.

Keliaudamas su min. pirm. U Nu, U Thant susipažino su pasauliu ir jo problemomis šiapus ir

JUNGTINIŲ TAUTŲ Generalinis sekretorius U Thant ir JAV Prezidento žmona Lady Bird Johnson.

anapus geležinės uždangos. Pagaliau 1955 m. jisai daug prisidėjo prie Bandungo konferencijos, kuri sudarė Afro-Azijos tautų solidarumo grupę ir paskelbė neutralumą, atsiskaitant militariškai dalyvauti bet kurioje vadinamojo šaltojo karo dalyvių pusėje.

1957 m. U Thant atvyko į New Yorką ir, kaip Burmos ambasadorius, aktyviai dalyvavo Jungtinių Tautų darbe, ligi 1961 m. rudens, kada, žuvus Dagui Hammarskjöldui ir sovietams reikalaujant naujo gen. sekretoriaus vieton rinkti tris (po vieną iš sovietų, vakariečių ir neutraliųjų bloko) asmenis, jisai savo kandi-

datūra išvedė Jungtines Tautas iš krizės.

Jungtinėse Tautose U Thant autoritetas yra labai aukštas, o su savo vadovaujamos organizacijos nariais jis labai nesicceremonija, kai teisybę reikia pasakyti. Už tat įvairiais laikotarpiais jis yra supykęs ir Kremlį, ir Washingtoną, ir vadinamąjį neutralų bloką. Bet tai jo nebaido, nes jisai žino, kaip žinojo pirmasis gen. sekr. Trygve Lie ir po jo Dagas Hammarskjöldas, kad JT gen. sekretorius negali visada visiems įtikti. Tik žurnalistams, kurių profesiją labai gerbia U Thant, jis yra labai geras.

VIENYBĖS LEIDĖJA Valerija Tysliaviene šnekučiuojasi su Jungtinių Tautų Generaliniu sekretoriumi U Thant viename korespondentų priėmimo. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

VLADIMIROVAS

Aikšta iš 6 pal.

tymaši, apie jos įnašą į mokslą ir kultūrą. Prie progos norėtų ir tą medžiagą panaudoti specialiam leidiniui.

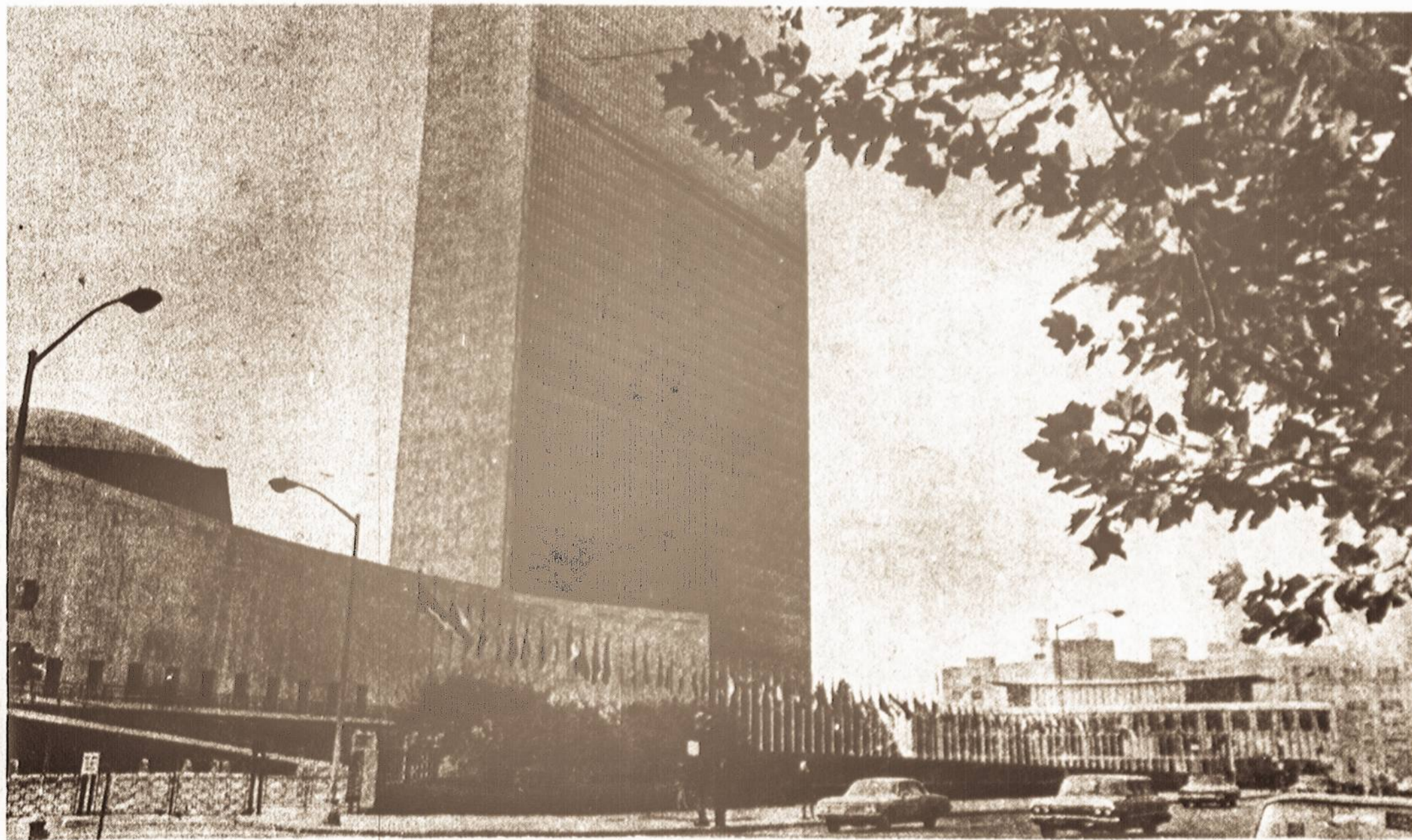
Bet, atitrūkęs nuo Lietuvos archyvų ir bibliotekų aruodo, turėjo atidėti ne vieną pradėtą ar numatytą darbą lietuviška tematika. Užtat atsivėrė nauji šaltiniai. Jisai dabar dalyvauja specialioje (bibliotekiniukų) sr. joje, neretai JAV universitetų, ar mokslinių bei visuomeninių organizacijų kviečiamas skaityti paskaitų apie tarptautinių ar sovietinių bibliotekų darbą. Tokia veikla jam leidžia susipažinti su Amerikos žmonėmis ir su pačia Amerika, kurios Vladimirovas jau nemažai yra pamatęs.

SUSITIKIMAI SU LIETUVIAIS

Kiek sąlygos leidžia, jisai susitinka ir su Amerikos lietuviais. Neretas svečias jisai Brooklyno Laisvėje ir jos žmonių tarpe, tačiau nevengia Vladimirovas ir buvusių dypukų, kurių tarpe jisai turi gerų pažįstamų ir draugų dar iš Nepriklausomos Lietuvos laikų. Daug jisai turi jų iš universiteto, o taip pat ir iš tarnybos. Dirbo jisai Draudimo bendrovėje "Kooperacija", kuriai vadovavo J. Vilkaitis, o pirmojo bolševikmečio metu Lietuvos TSR Valstybinėje Draudimo Valdyboje, kur valdytojas buvo tasai pats Vilkaitis, o Vladimirovas -- jo pavaduotojas.

Dr. Vladimirovas palaiko ryšius su daugeliu Amerikoje gyvenančių lietuvių mokslininkų, o nevienam jų yra padėjęs iš Lietuvos gauti reikalingos retos mokslinės medžiagos.

Ir dabar, kai tam tikroje mūsų spaudoje pasirodė išpuolių prieš dr. Vladimirovą, vienas mūsų intelektualų apgailėstaudamas yra išsireiškęs, kad "ši kartą į politiką nešvariai tapo įveltas mažiausiai politika besirūpinantis asmuo." Panašiai galvojančių yra nemažai.

JUNGTINIŲ TAUTŲ būstinės pastatų ansamblis: kairėje Generalinės Asamblėjos salė, viduryje - sekretariatas, dešinėje - Dago Hammarskjöldo vardo biblioteka, kurios direktorium yra dr. Levas Vladimirovas, buvęs Vilniaus u-to mokslinės bibliotekos vedėjas. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Įkurta pasaulinė antikomunistinė lyga

Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvos delegacijos vedėjas Pavergtosiose Europos Tautose, ką tik grįžęs iš savo kelionės į Korėją, per "Liet. Atsiminimų" radiją pasidalino savo kelionės išpuodžiais.

Pirma pabrėžęs komunistinę grėsmę Azijai, jisai priminė, kad Azija yra šiandien pasaulio politikos dėmesio centre. Toliau jisai kalbėjo: "Jei žlugs Azija, sako Azijos tautos, neatsilaikys ir kiti žemynai."

Korėjos karui tik pasibaigus, ten susikūrė Azijos tautų prieškomunistinė Lyga. Šių metų lapkričio pradžioje Korėjos sostinėje Seoule vyko dvyliktoji iš eilės Azijos Tautų Prieškomunistinės Lygos Konferencija. Aš joje atstovavau Sovietų pavergtasias Vidurio ir Rytų Europos valstybes.

Šis mano lankymasis Toluose Rytuose nebuvo pirmutinis. 1961 m. dalyvavau Lygos Konferencijoje Maniloje, Filipinuose, ir 1963 m. -- Vietnamo sostinėje Saigone.

Konferencijoje gausniausiai buvo atstovauta Azija, bet joje dalyvavo taip pat atstovai iš šiaurės ir pietų Amerikos, Europos, Afrikos, Australijos ir Naujosios Zelandijos. Konferencija svarstė būdus ir priemones ne tik sulaukyti tolimesnį komunistų veržimąsi, bet ir išlaisvinti jų nelaisvėn patekusias valstybes ar jų dalis. Svarstėme, kaip padėti Vietnamui, kaip sujungti Korėją, kaip išlaisvinti Kiniją. Konferencija pareiškė visišką Azijos tautų solidarumą su dėl savo nepriklausomybės ir laisvės kovojančiomis Rytų Europos tautomis.

Svarbiausioji Seoulo konferencijos išdava -- įkūrimas PASAULINĖS ANTIKOMUNISTINĖS LYGOS. Pirmoji tos Lygos konferencija vyks kitais metais Taipei, Formozoje.

Mano dalyvavimas Seoulo konferencijoje davė man progą susipažinti su Korėja, kraštu ir žmonėmis, su jos pažanga ir jos sunkumais. Buvau ir prie 38-tos paralelės, kuri skiria Korėją į dvi dalis -- laisvą ir komunistų valdomą, žygiavau pro komunistines sargybas, akivaizdžiai stebėjau valstybės padalinimo padarinius. Prie 38-tos paralelės stebinti Korėjos dramą, ryškėja savo laiku padarytoji klaida, paliekant

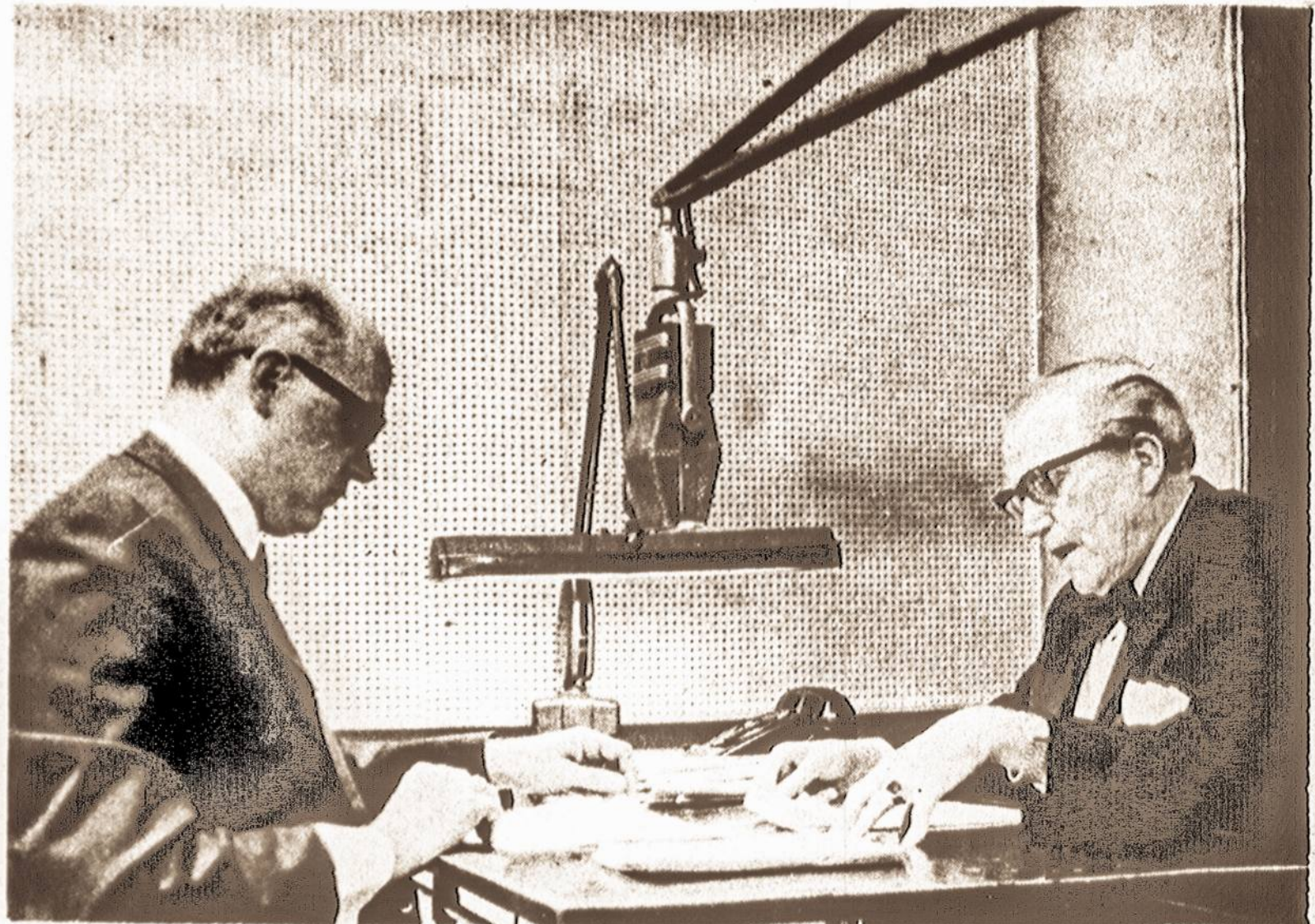
kraštą padalintą, ir dar labiau suprantamas darosi šiandien Vietname vykstantis karas.

Toluose Rytuose turėjau progą priminti ir Lietuvos bylą. Seoule buvau priimtas ir turėjau pasikalbėjimą su Korėjos Respublikos prezidentu, ministeriu pirmininku, užsieny reikalų ir kitais ministrais, susitikti su kitų kraštų atstovais. Lankymas po karo pastatytą išpuodingą Laisvės Centrą Seoule, kuriame yra ir komunistinių žiaurumų paroda, radau pavaizduotą ir Rytų Europos problemą. Ten iškabintuose žemėlapiuose radau ir Lietuvą. Pastebėjus netikslumus atitaisiau.

Japonijos delegato profesorių Kitaoka, Watanabe ir Nabushima pakviestas, tris dienas viešėjau Tokyo mieste. Rinkinei japonų intelektualų auditorijai padariau pranešimą apie Lietuvą ir kitas dvi Baltijos valstybes. Supažindinau juos su mūsų kraštu ir žmonėmis, su Lietuvos istorija ir su šių dienų mūsų tautos kovomis dėl laisvės. Man buvo maloni staigmena, kai ten, Toluose Rytuose, japonai klausė mane, kodėl Lietuva nepasiekė Suomijos pavyzdžiu Sovietų Rusijos agresijos atveju, ir kodėl, praėity sukūrė su lenkais bendrą valstybę ir tuo davę gražų pavyzdį anų laikų Europai, laikotarpyje tarp dviejų pasaulinių karų, lietuviai kovojo su lenkais vietoj tėsę Jogailaičių tradicijas. Į abu klausimus aš atsakiau. Tačiau patys klausimai parodo, kad Lietuva ir jos problemos nėra jau taip nežinomos pasauliui kaip kam gali atrodyti. Mūsų veiksmų politinė ir informacinė veikla nėra veltui. Lygiai naudingos yra tokios progos, kaip kad aš neseniai turėjau, dalyvauti tarptautinėse konferencijose ir lankytis kitų valstybių sostinėse.

Mano pranešimas Tokyo buvo transliuotas per tris radio stotis, aprašytas japonų spaudoje ir bus išspausdintas politiniame japonų žurnale Gaiko Jiho arba lietuviškai "tarptautiniai reikalai".

* IS KULTŪRINIŲ RYŠIŲ su užsieniu pirmininko pareigų Laurynas Kapočius pasitraukė. Nauju pirmininku Vilniuje išrinktas R. Petrauskas, padėjėjai A. Paragys, J. Jurginis ir M. Požarskas.

VACLOVAS SIDZIKAUSKAS, Lietuvos delegacijos vedėjas Pavergtosiose Europos Tautose, duoda pranešimą per "Lietuvos Atsiminimų" radijo programą WEVD stotyje New Yorke. Kairėje - prof. Jokūbas Stukas - programos vedėjas. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Katalikiško jaunimo pareiškimas

Lietuvių Religinio Kongreso metu Lietuvos jaunimas ir jų vadai savo posėdyje svarstė pagrindinę simpoziumo temą: "JAUNIMAS IR RELIGIJA MŪSŲ LAIKŲ PRIEŠRELIGINĖJE JTAMPOJE."

Jaunas studentas Vyt. Radzivasas savo referatuturpapai, bet giliai dėstė savo temą religingo jaunimo įtaką liberaliniam jaunimui. Kalbėtojas išskėlė pačius svarbiausius jaunimo uždavinius -- gerai pasirengti, laikytis santūrumo ir būti budriam. Jo žodis talkė ypatingai į ateitininkišką jaunimą ir Lietuvos Vyčius, kad dabar laikas būti religijos apaštala. Nuoširdžiai ragino jaunimą gilintis į religines tiesas, ypač susirinkimuose, studijų dienose, skaityba, kad galėtų daryti įtakos liberaliniam jaunimui. Jaunasis kalbėtojas siūlė užkirsti kelią šūkiui: "Dievas yra miręs."

Jo referatas davė progos jaunimui ir vyresniesiems jų draugams geros medžiagos diskusijoms. Ryšium su tuo buvo priimtas lietuvių jaunimo pareiškimas. Šis žodis taikomas sau ir jaunimui pavergtoje Lietuvoje.

Pirmiausia užakcentuojamas lietuvių jaunimo sąmoningas tikėjimas Dievu, Kristumi ir Bažnyčia. Broliams ir sesėms Lietuvoje Washingtono posėdžiavę išsivijęs jaunuoliai katalikai sako:

Mes suprantame ir su nepaprasta rimtimi atjaučiame jūsų gyvenimo sąlygas ir jūsų patiriamus sunkumus savo tikėjimą išpažįstant. Mes jus ypatingai mylime ir džiaugiamės, kad jūs neprarandate sąžinės balso garbinti, išpažinti, pažinti ir mylėti savo Kūrėją ir Atpirkėją Dievą. Jei jūs ir negalite tikėjimo laisvai pasirinkti bei jo viešai praktikuoti, vėduje jūs tikėjimą išlaikote, laukdami dienos, kada, laisvai gyvendami, galėsite šį pažinimą stiprinti ir atvirai išreikšti. Mūsų draugiškas linkėjimas, kad toji diena greitai ateitų yra svarbiausias laisvėje gyvenančių lietuvių žodis jums. Mes norime, kad jūsų sąžinės laisvė būtų skubiai pripažinta, kaip kad ją turime mes ir milijonai laisvų žmonių.

Pavergėjų atskirti jūs ir mes netapkimė priešais, bet visada jauskimės vienos lietuviškos tautos nariais. Kai mes išgirstame jūsų balsą, mes stengiamės jį suprasti ir jei galime jums padėti. Kai jūs girdite mus, būkite tos pačios minties, nes yra tik viena tiesa, vienas Dievas ir vienas amžinas gyvenimas. Mėginkite savo gyvenime atskirti tiesą nuo melo, teisybę nuo apgaulės, tikrą mokslą nuo visa iškreipiančios propagandos.

Mes, laisvam pasaulyje, ryžtamės vykdyti maldos, aukos ir veikimo planą: 1. Save krikščioniškai ugdyti ir krikščioniškoje moralėje už-

grūdinti; 2. Pažinti visus, ypač galvojančius lietuvius ir daryti savo geru pavyzdžiu jiems įtakos; 3. Stengtis visais būdais padėti pavergtos Lietuvos jaunimui religiniuose reikaluose; 4. Aktyviai, noriai ir darbingai jungtis į bendras visų lietuvių pastangas už Lietuvos ir Bažnyčios laisvę; 5. Būti uoliais lietuvių parapijų parrapiečiais ir veikliais lietuvių bendruomenės nariais. 6.

Tuoj pat pradėti platinti labai svarbią informacinę knygą "The War Against God in Lithuania" ir visais būdais informuoti laisvą pasaulį apie Lietuvos pavergimą.

STEBĖTOJO PASTABOS

Amerikietis kalbotyros profesorius Gordon B. Ford (Northwestern u-tas, Evanston, Ill.) gavo iš Vilniaus universiteto fotokopiją vienintelio pasaulyje žinomo egzemplioriaus Baltramiejaus Vileto Liuterio katekizmo vertimo, išėjusio Karaliaučiuje 1579 metais. Fotokopiją jau trečia laida išleidžia, taip pat fotografiniu būdu spausdintą.

Latvių karių organizacija Daugavas Vanagi Chicagoje suruošė gana kultūringą ir įspūdingą savo 20 metų gyvavimo sukakties minėjimą: moterų choro dainos, meno paroda, literatūros cakaros, latvio rašytos dramos vaidinimas, simfoninis orkestras, vyrų choras, karių paradas ir tautiniai šokiai. Ar mūsų Ramovė galėtų ką nors tolygaus suruošti?

Rašytojas A. Baronas didrusių sovietus romane "Lieprat ir bedugnės" pavadinu "mongoliškomis, raupu suėstais veidais kreatūrom", už ką buvo pabartas amerikiečių Saturday Review recenzento, kuris romaną šiaip išgyrė. Pravarđžuotis, turbūt, "lietuviškas" stilius? Baronas skundžiasi, kad lietuviai kritikai jį išvadinę "beždžione, jaučiu", ir kitkuo.

Nesutardamas su tariamu "liaudininkų" sąjungos pirmininku apie išsivio lietuvių Lietuvoje, organą Sėją metė redaguoti poetas-rašytojas A. Rūkas. Vienybės iškeltas galvosūkinis klausimas, matyti, visuomenę vis veikia.

Įžymaus rusų mokslininko Beketovo kabineta įbėgo susijaudinęs tarnas:

-- Nikolajau Nikolajevičiau! Jūsų bibliotekoje vagys! Mokslininkas ne tuoj pakėlė akis nuo darbo. Nustebęs paklausė tarną:

-- O ką jie ten skaitol

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.
37 Sheridan Avenue
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket
(Vokietaitis)
41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Knygų derlius Lietuvoje

EDVARDAS ŠULAITIS

Naujos knygos — Minties, Vagos, Šviesos leidyklų ir vyr. knygų prekybos valdybos informacinis biuletinis, kuris pasirodo kartą per du mėnesius, kiekviename numeryje vis paskelbia po šimtus naujų knygų, išėjusių Lietuvoje.

Šio biuletinio 1966 m. Nr. 5 yra atžymėtas jaunųjų Lietuvos literatūru debiutas — Pirmosios knygos vardu pavadintame leidinyje. Tame leidinyje pasireiškia du jauni poetai ir keturi prozininkai. Jų pavardės: Sigitas Geda (gim. 1943 m.), Jonas Strielkūnas (gim. 1939 m.), Bitė Vilimaitė (1943 m.), Eugenijus Ignatavičius (1935 m.), Saulius Šaltenis (1945 m.), Leonidas Jacinevičius (gim. 1944 m.). Tai nauji vardai Lietuvos literatūru šeimoje, kurie lietuviškai rašijai daug žada.

Čia apibūdinama ir nauja Vytauto Bložės eilėraščių knyga "Iš tylinčios žemės." Tai trečiasis autoriaus rinkinys. Pirmieji buvo "Septyni šienploviai" ir "Nesudegantys miestai." Štai posmas iš naujame rinkinyje talpinamo eilėraščio "Ant kranto":

Mes gulėsim ant kranto.
Zemai, žemai tekės didelė upė.

Saulė švies į nugaras,
ir mūsų galvų šešėliai
supsis vandens
paviršiuje,

ir mūsų galvų šešėliai bus
taip arti,
jog karštas kvapas degins
sausas lūpas.

Randame paminėtą ir naująją "JAV Lietuvos literatūros atstovo" Algirdo Margerio (tikroji pavardė — Konstantinas Šeštukas) romaną — "Mirties kvieslys," kuris išleistas 15 tūkst. egzempliorių tiražu. "Naujame savo romane 'Mirties kvieslys,' autorius piešia tipišką amerikietį, biznierių, kuris į milijonieriaus garbę žengia per arimųjų lavonus, parindamas po kojų sąžinę ir tiesą, viso ko kriterijumi ir

matu laikydamas dolerį. Bet doleris myli tik šaltas sielas, o Raulo Gobšo širdyje vienu metu įsižiebta žmogiškos meilės kibirkštėlė... Ji susigrumia su doleriu. Skaitytojai su įdomumu seks, kur nuveš ši kova", — rašoma biuletinyje.

Dėmesio yra vertos ir kitos knygos: J. Gidzijauskio "Lietuvių eilėdara" (knyga skiriama vienos pagrindinių lietuvių eilėdaros sistemų — silabiniam formavimuisi nušviesti); "Kalbotyra" — XIV tomas; "Lietuvių kalbos leksikos raida"; "Lietuvos klimatas" ir dešimtys kitų.

Taip pat yra nurodomi planai, ką Lietuvos leidyklos žada duoti 1976 metais. Šiuo reikalu biuletinyje skaitome:

"Minties leidykla pateiks skaitytojams eilę vadovėlių politinio švietimo mokyklų ir ratelių klausytojams, pradės leisti populiariosios filosofinės literatūros seriją. Pasitelkę į pagalbą Lietuvos rašytojus, žurnalistus, Minties leidyklos darbuotojai sumanė per keletą metų išleisti seriją knygelių apie mūsų šalį. Tai ne, iš enciklopedijų bei kitų leidinių nurašytos knygos, o rašytojų, žurnalistų betarpiškų išpildžių, aplankius įvairiais mūsų šalies vietais, meninis atpasakojimas.

1967 m. Vagos leidykla išleis daugiau kaip 100 lietuvių rašytojų kūrinių, 43 rusų praeities ir šių dienų rašytojų knygas, 19 kitų TSRS rašytojų knygų, 28 socialistinių šalių rašytojų knygas ir 47 kapitalistinių šalių rašytojų knygas. (reiškia: Vakarų. E. Š.) "Atkreiptinas dėmesys, jog "Kapitalistinių šalių" knygų viršija rusų rašytojų.

Palyginus su ankstesniais metais, leidyklos 1967 m. išleis daugiau vadovėlių. Vien tik aukštųjų mokyklų studentams ir technikumų moksleiviams planuojamų išleisti vadovėlių bendra apimtis — tūkstantis spaudos lankų.

DAIL. A. SKIRUTYTĖS LINORAŽINYS IŠ RŪSNĖS KAIMO - knygos "Poezijos pavasaris" iliustracija

Pastaraisiais metais auga Lietuvos skaitytojų poreikiai knygoms apie literatūrą, dailę, muziką, teatrą. Atsižvelgiant į tai, 1967 m. tokių leidinių bus paruosta daugiau. Pavyzdžiui, tik Vagos leidykla sekančiais metais išleis 8 literatūros mokslo ir kritikos knygas, 24 meno leidinius.

Dail. R. Gibavičiaus iliustracija J. Janonaitink. "Pūslėtomis rankomis".

Bus padažnintas ir pats biuletinio Naujos knygos leidimas. Nuo 1967 metų pradžios jis bus leidžiamas kas mėnesį; per metus 12 numerių. Kaip skelbiama, užsiprenumeravusieji biuletinį visiems 1967-tiems metams, gaus priedą — poezijos knygutę "Meilės lyrika," kuri knygynuose nebus parduojama.

Įdomus yra ir biuletinyje įdėtas atsisveikimas į skaitytojus, kuris skamba taip: "Kviečiame jus aktyviai bendradarbiauti, siųsti laiškus su pageidavimais, pasiūlymais bei atsiliepimais apie knygas. Knygynų ir bibliotekų darbuotojai, rašykite mums apie savo darbo patirtį ir naujoves, apie skaitytųjų paklausą ir pasiūlymus. Laiškus siųskite adresu: Vilnius, Lenino pr. 50. Vagos leidykla, Informaciniam biuletiniui Naujos knygos."

Šis biuletinis labai praverčia ir išelviuje gyvenantiems lietuviškos knygos skaitytojams. Kiek žinoma, ji tiesioginiai iš Lietuvos į užsienį užsakyti negalima, bet čia gali patarpiškauti Lietuvoje gyveną giminės ar pažįstami.

LIETUVIŠKA APYSAKA VOKIŠKAI

Rytų Berlyne išėjo Tilžėje gimusio, neseniai mirusio poeto-rašytojo Johano Bobrowskio antroji lietuviško gyvenimo apysaka, Litauische Claviere (Lietuviški klavirai). London Times literatūros priedas rašo:

Litauische Claviere turi daug bendro su pirmąja lietuviška apysaka, Levins Muehle: 34 Saetze ueber meinen Grossvater (Levino malūnas; 34-ios pasakėlės apie mano senelį). Ši buvo išspausdinta 1964 metais. Naujosios apysakos pagrindinė tema vėl vokiškai ir rytų Europa. Ši kartą vaizduojama smarkiu greičiu 1936 metais blogėję lietuvių-vokiečių santykiai. Čia kertasi vokiškas rasizmas su lietuvišku nacionalizmu, kuri kursto — vokiškas profesorius! Apysaka, tačiau, ne vien apie 1936 metų Tilžės gyventojus sukasi. Ji prisimena ir vieno žmogaus gyvenimą — lietuvių Kristijono Donelaičio, gyvenusio 18-tame šimtmečiuje. Profesorius Voigtas apysakoje rašo libretto Donelaičio gyvenimo operai.

Kaip visos Bobrowskio kūrybos, ir šios, tirštai supintos, apysakos šaknys, glūdi senovės rytų Europos istorijoje ir Baltijos žmonių tautosakoje. Istorija autorių paramsto atokiau žvilgtinti ir sakyti, kad istorija kartojasi (eilėraštyje Absage jis rašė: Neues hat nie begonnen — naujas niekad neprasideda). Nacių rasistinis teroras tėra tąsa kryželių 13 ir 14-tame šimtmečiuje pasireiškusių ordino žygių. Apysaka, kaip visa Bobrowskio kūryba, moko: "praetis niekados nepamiršk; iš jos mokytis". Jis tai pareiškė eilėraštyje Holunderbluete.

Stiliumi apysaka panaši pirmajai, nors kai kuriais atžvilgiais Litauische Claviere neprilygsta Levino malūnui. Užuomazga ne tokia įdomi, profesorius ne toks spalvingas koks buvo Bobrowskio senelis. Mažiau nuoširdumo ir humoro, nors yra atmintino juoko. To nežiūrint, visi, kurie Bobrowskio kūrybą pažįsta, sveikins naujos apysakos pasirodymą. Kad ir ne tokia tobulą, kiek pirmoji, ji, vistiek, originali ir svarbi, kaip viskas, ką jis trumpame savo gyvenime sukūrė.

* PROF. PAULIUS SLAVĖNAS iš Lietuvos išrinktas tarptautinės mokslų istorijos akademijos nariu.

Skaniausia lietuviška duona gaunama
SILVER BELL BAKING CO.
A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS
Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS MISIŪNAS

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N.Y.

Tel. Virginia 3-3544

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

LIETUVIŲ ARCHYVUI 20 METŲ

Balsiajai komunizmo bangai ritantis per Lietuvos žemę, 1944 m., tūkstančiai lietuvių pasitraukė į Vokietiją. Kai tik sąjungininkai Vokietiją privertė kapituliuoti ir pabėgėlius sukoncentravo į stovyklas, tuoj užvirė kultūrinis gyvenimas; prisistieigė vaikų darželių, mokyklų, progimnazijų, gimnazijų, net universitetų, įvairiausių kursų ir meno ansamblių. Tam darbu darniai talkino knygy ir laikraščių leidyklos.

Buvo aišku, kad stovyklinis gyvenimas yra tik laikinasis. Atėjus momentui, tas entuziastiškai sukurtas kultūrinis gyvenimas suirs. Kilo mintis griebtis priemonių išsaugoti kūrybingos veiklos pėdsakus. 1946 m. lapkričio 19 d. pradėta rinkti istorinė medžiaga, siųsti į Sv. Kazimiero Seserų Vienuolyną (Chicago, Ill.) saugojimui.

Pradžioje (Vokietijoje) darbas pradėtas pusiau privačiu būdu. Vėliau darbu suorganizuota istorinei medžiagai rinkti Komisija, veikusi vienerius metus.

Kai vienuolyne prisirinko istorinės medžiagos daugiau, reikėjo ją sutvarkyti. Kadangi visame pasaulyje jau iš seniau daug lietuvių gyvena, tad reikėjo rinkti visų lietuvių veiklos pėdsakus. Taigi, šiam darbu organizuoti ir vadovauti VLIKo Vykdomoji Taryba (1951.II.I) pakvietė iniciatorių, šį darbą pradėjusių dirbti ir buvusių istorinei medžiagai rinkti komisijos pirmininką Vincentą Liulevičių. Įstaiga pavadinta Pasaulio Lietuvių Archyvu (sutrumpintai — PLA).

PLA renka archyvinę, bibliotekinę ir muziejinę medžiagą. Pagal tą ir įstaiga turi tris skyrius. Archyvinį skyrių sudaro įstaigų bei organizacijų protokolai, bylos, dokumentai ir kt. Jau dabar kai kurių kraštų lietuvių veiklos pėdsakams susekti tebus vienintelis šaltinis. Dažnos Vokietijos stovyklų bylos jau dabar yra įdomesnės už romanus, o jos bus dar įdomesnės ir vertingesnės tada, kai iš šio pasaulio iškeliaus gyvieji liudintinkai.

DAUG LIETUVIŲ TURTO

Bibliotekos skyrius turi daugiau 400 pavadinimų periodikos ir tūkstančius kny-

gų bei brošiūrų. Skyriui tenka ir visa Lietuvių Bibliografijos Tarnybos spauda.

Muziejinis skyrius turi antspaudų, organizacijų ženklų, vėliavų, ir kt. Čia auga ir Lietuvos atsiminimų skyrelis su valstybine ir šaulių vėliavomis, čia daug audinių, mezginių, siuvinių, "Maisto" fabriko gaminių pavyzdžių, Baltijos pajūrio gintaro, smėlio... net žiauburėle Lietuvoje keptos duonos...

Medžiagos prisirinko daug. Gautasis turtas dabar talpinamas 57 spintose ir lentynų junginiuose. Dalis laikoma dėžėse. Medžiaga liečia 22 kraštų lietuvių veiklą.

401.128 VIENETAS

Pirmiausia medžiagos gauta tais pat metais gruodžio 31 d. Dabar 19 m. (1946.XII.31 — 1965.XII.31) darbo vaisiai skaičiuose taip atrodo: archyvinis skyrius turi 294,197 lapus, bibliotekinis — 11,580 knygy bei brošiūrų ir 85,919 žurnalų bei laikraščių, ir muziejinis — 9,432 dalyku. Visus skaičius sudėjus į kupetą, gauname 401,128 vienetus, skaitant vienetu lapelį, vėliavą, brangų pinigą, ar rečiausią knygą, pvz., vysk. Giedraičio vertimas "Naujas Istatimas Jėzaus Christaus", išleistas Vilniuje 1816 m.

Pagarba siuntėjams! Jų susirūpinimas išsaugoti šiuos lobius, didino spintų kiekį. Daugiausia rūpinosi įvairiuose kraštuose PLA igaliojimai. Zymios pagalbos techniskam darbu susilaukta iš lietuvių talyk. Talkintinkai atidirbo tūkstančius valandų. Daugiausia dirbo St. Staniškis ir Kazimieras Jasėnas. Archyvo vadovybė juto ir lietuvių spaudos pagalbą. Iš vadovaujančių asmenų daugiausia širdies ir realios pagalbos parodė inž. A. Novickis, prel. M. Krupavičius, J. Makauskis (būdami VLIKo Vyk. Tarybos Tarnybų vadovai) ir dabartinis JAV LB CV pirmininkas Jonas Jasaitis.

PLA veiklą pradžioje subsidijavo (1948—1955 m.) VLIKas iš Alto jo reikalams skiriamų pinigų. 1956—1957 m. sušelpė JAV LB Centro valdyba, 1958 m. — JAV LB Kultūros

Fondas, o 1959 m. nlekas. Nuo 1960 m. išlaidas apmoka JAV LB Centro Valdyba.

Prireikus PLA užimamų patalpų vienuolyno reikalams, nuo 1962 m.IV.1 31 mėnesį teko nuomoti privačias patalpas, mokant šimtą dolerių mėnesiui. Šiose patalpose įstaiga smarkiai paaugo, nes buvo gauti dideli kiekiai medžiagos. Todėl patalpų ankštumas ir nuomos didumas vertė ieškoti naujos vietos. Nuo 1964 m. spalio mėn. priglaudė Lietuvių Jėzuitų Vienuolynas. Tuo tarpu PLA rinkiniai talpinami Jaunimo Centre ir vienuolyno nupirktame namelyje. Ateltis puiki, nes jėzuitai paskelbė naują statybą, kurios planuose yra pramatytos ir tinkamos patalpos archyvu.

ISIJUNGĖ TAUTINIS MUZIEJUS

Per dvidešimtmetį PLA smarkiai išaugo, ypatinai, kai priglaudė Tautinį Lietuvių Muziejų, priėmė tautosakininko J. Būgos palikimą, atsigabeno prof. dr. K. Pakšto biblioteką, gavo kun. dr. J. Prunskio, prel. M. Krupavičiaus bei P. Žiūrio bibliotekų dalis. Kad toliau turima medžiaga būtų tinkamai tvarkoma ir patogiai prieinama pasinaudoti, reikia apie pusantro tūkstančio kvadratinių pėdų, kai tuo tarpu nė trečdalis neturi. Tačiau ta aplinkybė neturi sulaukyti nuo istorinės medžiagos siuntimo, nes kun. J. Kubilius, Jaunimo Centro direktorius, nuostiržiai globojās PLA įstaigą, ras vietos dar daugeliui spintų, iki bus pastatytos tinkamos patalpos.

Kiekvienas dalykėlis, nors ir mažiausias, liečia lietuvių gyvenimą ar veiklą, primamas dideliu dėkingumu. Renkama medžiaga ir saugoma be pasaulėžiūrinio skirtumo; nebojama kurios pasaulėžiūros asmens ar sambūrio veiklą liudyti. Svarbu, kad istorinė medžiaga liestų Lietuvą ar lietuvius. Kiekvienas dalykėlis pakvituojamas, metrikuojamas į specialiai tam reikalui atspausdintas knygas ir kataloguojamas.

PLA buvimo naudą pradžioje daugiausia pajuto mokėsi Vokietijoje asmenys, pražudę savo mokslo

Lietuviai Kalifornijoje

* Los Angeles, Kalifornija. Daug kas rūpinasi, kaip pavyko bazaras. Sv. Kazimiero par. klebonas nuostiržiai dėkingas visiems, kurie prisidėjo darbu, aukomis, dovanomis bei patarimais prie bazaro pasisekimo.

Prie bazaro laimikio (\$6,043.38) pridėję sutauapas, parapija vėl išmokėjo 8,000.00 dol. skolos. Tokiu būdu parapijos skola iš 94,000 dol. nukrito iki 86,000 dol.

* Nijolė M. Riškutė, baigusi Urbanos Universitetą, atvyko į Los Angeles gyvenanti ir Lomita mieste gavo gerą darbą. Ją jau aplankė iš Chicago ir jos mamytė, kuri labai susižavėjusi Kalifornija ir žada, prikaltėjusi kitus žemumos narius, keltis gyventi į Los Angeles.

* Lietuviškoji radio valandėlė vėl pradėjo veikti. Transliuojama iš KPPC Stoties — 106.7, F. M. kiekvieną šeštadienį, pradėjus gruodžio mėn. 3 d. nuo 9 iki 10 val. ryto, ištiesą valandą transliuojamos žinios, muzika, dainos ir kitos įdomybės lietuvių kalba.

* Ekskursija į Pietų Amerikos Lietuvių Kongresą organizuojama Los Angeles. Kongresas įvyksta Argentinoje, Buenos Aires mieste, 1967 m. vasario pradžioje. Vykstant ekskursijos būdu, kelionė į abi puses iš Los Angeles kaš-

dokumentus. Čia jie rado savo dokumentų dublikatus.

Jau susidarytų didokas būrys asmenų, kurie rinkosi medžiagos rašomiesiems straipsniams bei paskaitoms. Be to, daug studentų aprūpinti medžiaga ruošiamiesiems mokslo darbams laipsniui įgyti. Atelty ši įstaiga dar tam reikalui galės labiau patarnauti, nes medžiagai gausėjant, bus lengviau susirasti savo darbu reikiamosios.

Įstaigai vadovauja Vincentas Liulevičius (direktorius, dirbęs nuo 1946 m.) ir skyrių vedėjai: St. Staniškis (sekretorius, nuo 1952 m.), Kazimieras Jasėnas (istorinės medžiagos inventORIZACIJA, nuo 1961 m.) ir Česlovas Grincevičius (bibliotekos vedėjas, nuo šiu metų pradžios).

Medžiagą siųsti ar rašyti adresu: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636.

tuotų tik 550 dol. Norintieji važiuoti registruojasi pas fotografą L. Končauską šiais telefonais: HO. 98-079 ir HO. 66-084 arba asmeniškai šiuo adresu: 6671 Hollywood Bl. nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak. Kitu laiku: 1227 No. June St.

* IRENA TAMOŠAITIENĖ, prieš kelis metus kartu su savo vyru inž. V. Tamošaičiu atvykusi iš Australijos į Los Angeles, nuo šio rudens pradėjo dėstyti vokietčių kalbą Kalifornijos universitete. Los Angeles, Calif. Naujoji profesorė mokslus yra ėjusi Vokietijoje, Australijoje ir Amerikoje.

Mums rašo

(Atkelta iš psl. 5)

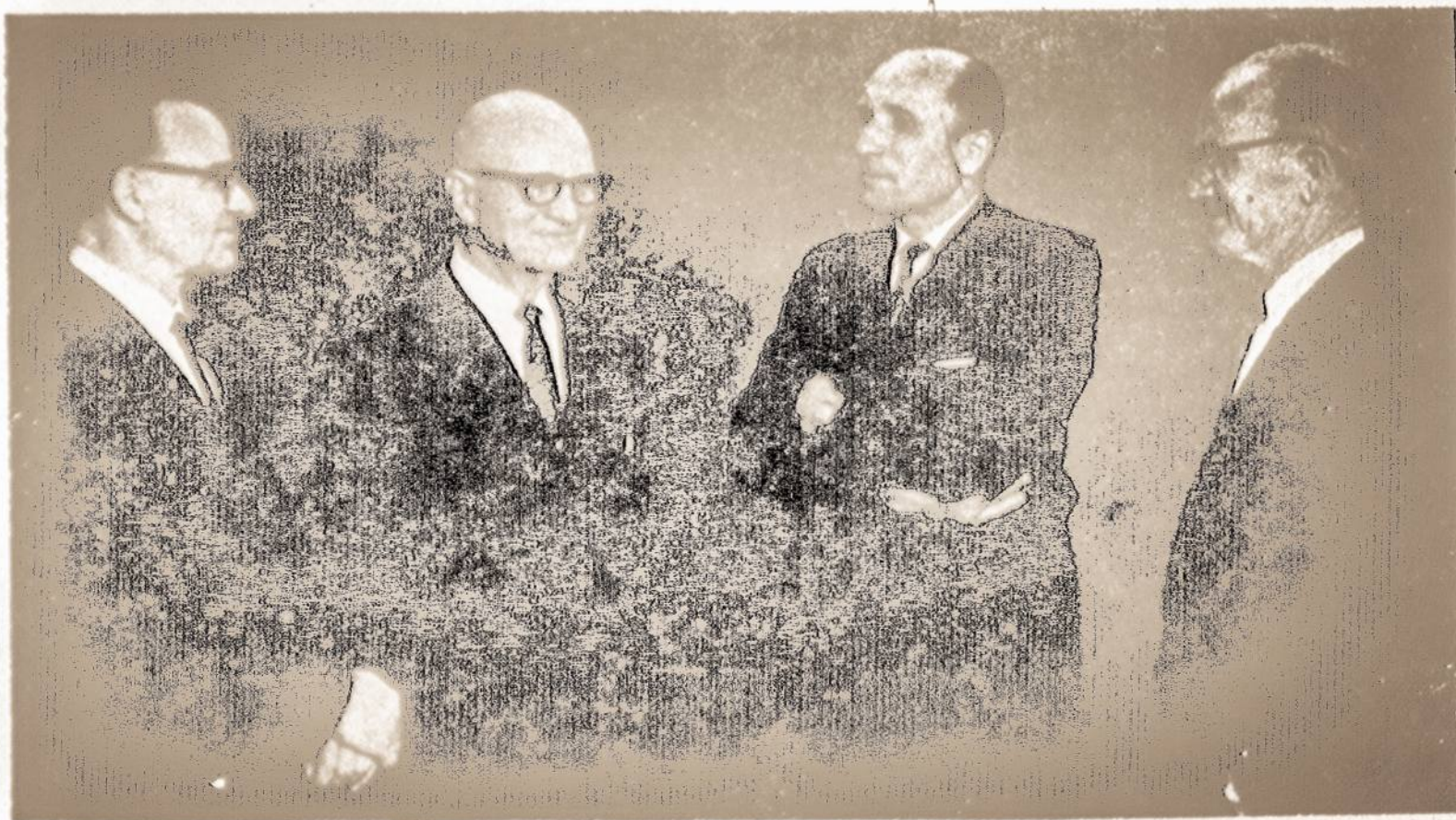
Lapkričio 22 d. Darbininkas, nr. 77, pirmame puslapyje komentodamas žinutę: "Klausia: Ką daro Vlikas", mini A. Kiznį, A. Kiznio nepažįstu ir nežinau, kur jis yra. Iš tolimesnių tekste eilučių aiškėja, kad kalbama apie buvusį Darbo redaktorių.

Toliau Darbininkas savo redaktorius J. Brazaičio žodžiais jau aiškiai meluoja, rašydamas: "...A. Kiznis, buvęs redaktorius Darbo (lietuviškai reikėtų sakyti — buvęs Darbo redaktorių), kurį soc. demokratų laikraščio leidėjai sustabdė dėl laikraščio tendencijų pripažinti okupacinę padėtį."

Kaip buvęs Darbo redaktorių narys ir jo redaktorių, turiu pareikšti, kad Darbo žurnalas mano buvimo metais nėra niekad pareiškęs ir neturėjo tendencijų pripažinti dabartinę okupacinę Lietuvos padėtį. Darbo redakcija buvo nuomonės, kad pagrindinis žurnalo ar laikraščio tikslas yra vispusiškas, pilnas visuomenės informavimas. Todėl Darbo redakcija kartais leisdavo atspausinti ir tokius straipsnius, kurie su jos nuomone nesutikdavo. Kadangi Darbininko redaktoriai kitaip supranta laikraščio paskirtį — išimtinai tarnauti tik tam tikrai ideologijai ar politinei koncepcijai, tai jiems ir atrodo, kad visa tai, kas atspausinta laikraštyje turi būti redakcijos nuomonė. Tačiau Darbo redakcija nebuvo nei totalitarinė, nei ideologinė fanatikė.

J. KIZNIS

V. L. 1966 m. gruodžio 10 d.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS švenčia dvidešimtmetį (1946.XI.19 - 1966.XI.19). Archyvo vadovybę sudaro direktorius Vincentas Liulevičius (kaizėje) ir skyrių vedėjai: Kazimieras Jasėnas (istorinės medžiagos inventORIZACIJA), Česlovas Grincevičius (bibliotekos vedėjas) ir Stasys Staniškis (sekretorius). V. Noreikos nuotrauka

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 9-3112

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Tradicišnis Chicago's lietuvių krepšinio turnyras, įvykęs gruodžio 3-4 dienomis Marquette parko sporto salėje, baigėsi Neris pergalė. Neris vyrų penketukas, kuris šiemet išėjo S. Amerikos lietuvių čempionu, šiame turnyre parodė efektingesnę pergalę prieš S. Amerikos pirmenybių finalistą --- Neolituanių penketuką. Jeigu tuomet iki rungtynių pabaigos buvo nelabai aišku, kas išeis nugalėtoju, tai ši kartą jau antrojo kėlinio pradžioje pergalė Neriai buvo užtikrinta.

Tik kelis kartus Neolituanių pajėgė Neris vyrus prisivytį: po Neris vyravimo rungtynių pradžioje, jie buvo padarę 36:36, 38:38 ir antrame kėlinyje --- 49:49. Tuomet Neris jau buvo nepavejama, nežiūrėnt, kad 4 baudas turis Jasevičius negalėjo žaisti pilnoje savo stiprybėje. Greitai pasėkmė užaugo 81:60 Neris naudai, o galutinis rezultatas rodė --- 97:80.

Laimėtojų komandoje žaidė: Žvinakis, Varnas, Jasevičius, Galinaitis, Dočkus, Shunas ir Gudas. Iš jų Varnas yra abiejų išvykų: į Pietų Ameriką ir Australiją, o Jasevičius --- paskutiniosios išvykos dalyvis. Neolituanių penketuke geriausiai rodėsi Ed. Modestas-Modestavičius, irgi su lietuvių rinktinė viešėjęs Australijoje, o su Chicago's amerikiečių komanda šiemet lankęsis Ispanijoje ir Argentinoje.

Trečioji vieta atiteko Lituanicai, kuri pralaimėjo prieš Ner --- 63:92. Pirmenybėse nepasirodė Aro komanda, nors šios komandos ankstesnis organizatorius --- P. Žumbakis sukiniėjosi salėje. Kaip atrodė, šiam vyrui jau pabodo krepšinininkų medžiojimas.

Taip pat buvo žaista ir jaunių grupėje, kur rungtyniavo 4 penketukai. Čia pirmoji vieta lengvai atiteko Cicero Ateičiai, baigėme sulupusiai Neris jaunuosius net 98:34. Atrodė, jog Neris čia pataikė į ne savo klasę ir vargu ar su tokiais žaidėjais galima eiti aikštėn ir bandyti rimčiau pasipriešinti. Laimėtojų komandoje žaidė: trys broliai Tautginai (Zigmas, Kazys ir Antanas), Bačinskas, Ruginis ir Juknelis.

Tą patį savaitgalį, kuomet krepšinininkai taikė į krepšį, geriausioji S. Amerikos lietuvių stalo tenisininkai Chicago's šiaurinėje dalyje išmėgino savo jėgas prie stalo. Susirinkę į taip vadinamą "dešimtuko" turnyrą, kuris, deja, sutraukė tik 9 žaidėjus, išaiškino, jog pirmoji raketė priklauso dabar nugalimam Jonui Kavaliauskui, ši kartą nepralaimėjusiam ne tik kad nė vienos partijos, bet ir nė vieno seto. Tokiu būdu jis su 8 taškais ir 24:0 setų šantykiu tvirtai astistojo pirmoje vietoje. Po jo sekė buvęs torontietis, o dabar --- New Yorko gyventojas --- Pranas Gvildys, kuris surinko 6 taškus, o trečiuoju su 5 tšk. liko B. Žemaitis iš Chicago's. Į pirmenybes nepatingėjo atvykti ir veteranas clevelandietis dr. Alg. Nasvytis, kuris turėjo pasitenkinti trimis taškais ir septintąja vieta.

KRONIKA

* EDVARDAS STAKNYS yra išrinktas naujuoju New Yorko Baltijos šachmatų klubo pirmininku.

* JUSTINAS BAVARSKAS, ilgą laiką žaidęs Chicago's Lituanicos futbolo komandoje, persikėlė gyventi į New Yorką, kur žadėjo įsijungti į vietos Atletų klubo futbolo komandą.

VAIZDAS IS CHICAGOS krepšinio pirmenybių finalo, kuriame žaidžia Neris ir Neolituanių komandos. Baudą meta Neris L. Jasevičius. Prie krepšio stovi E. Modestas-Modestavičius, A. Varnas, Vaišnoras, A. Žvinakis ir kiti. Rungtynės įvyko gruodžio 4 dieną.

Neris komandos kapitonas Algis Varnas, Chicago's liet. krepšinio pirmenybėse.

Čienė, D. Vaitiekūnaitė, E. Petkuvienė, A. Neverbickaitė-Pasvenckienė, S. Lesčinskaitė, E. Janilionytė, R. Bitinaitė. Antrasis šių komandų susitikimas bus gruodžio 21 d. Rostoke ir bendras abiejų rungtynių įvykčių santykis nulems --- kas pateks į tolimesnį ratą.

* KAIP RAŠO Argentinos Lietuvių Balsas, šio laikraščio leidėjas Pr. Ožinskas gavo iš Sov. Sąjungos vyrų krepšinio rinktinės kapitono lietuvio Modesto Paulausko laišką, kuriame

šis dėkoja Ožinskiui už nuotraukas, darytas Sov. Sąjungos rinktinės viešnagės Argentinoje metu. Taip pat Paulauskas linkėjimus siuntė ir visiems savo pažįstamiems, jų tarpe ir ilgesni laiką JAV viešėjusiai Zuzanai Valadkaičiai.

* EKSKURSIJĄ Į ARGENTINĄ organizuoja L. Končauskas, 1227 No. June St., Los Angeles, Cal. Ekskursija bus kitais metais vasario 1 mėn. į Buenos Aires, į Lietuvių Kongresą.

L Aidotuvijų Direktorijai

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JUOZO GARŠVOS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIJŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. VIZINIA 5-9319

PRANAS BRUČAS

* CHICAGOS LITUANICA, baigusi futbolo pirmenybes, pabandė laimėti taurės žaidimuose. Po nepasisekusio mėginimo del JAV "Open" taurės, negeriau buvo ir JAV mėgėjų taurės varžybose. Gruodžio 4 d. šaltame ore (apie 20 laipsnių) Lituania turėjo nusileisti norvegu vienuolikei --- 0:4, nors pirmasis kėlinys baigėsi lygiomis --- 0:0.

* ŠIŲ METŲ Australijos lietuvių sporto šventė įvyksta gruodžio 27-31 dienomis Sydneyje mieste. Bus varžomasi šiose sporto šakose: pas vyrus --- krepšinyje, tinklinyje, lauko ir stalo tenise, šachmatuose, moterų --- krepšinyje, tinklinyje, lauko ir stalo tenise. Šventę atidaryti prižadėjo Juozas Bachunas, PLB pirmininkas, kuris dabar yra laivu pakeliui į Australiją.

* ADELAIDĖS (Australijoje) Vyties klubo krepšininė tapo Pietų Australijos čempionėmis mergaičių iki 16 metų grupėje. Šioje komandoje žaidė: I. Beineraiviūtė, D. Vaitkutė, N. ir R. Marcinkevičiūtės, V. Jucytė, B. Latvėnaitė, M. ir R. Staugaitytės, R. Galinskaitė ir J. Jucytė.

* KAUNO ŽALGIRIO moterų rankinio komanda, kaip Sov. Sąjungos meistris, dalyvauja Europos taurės varžybose. Pirmosios rungtynės įvyko Kaune, kurios suvedė kaunietes su viena pajėgiausių Europos komandų --- Rytų Vokietijos čempionu --- Rostoko Emporu. Šis pirmasis susitikimas baigėsi pelnytu lietuvių laimėjimu 9:8. Lietuvaitės vedė 9:6, bet pabaigoje pritrūko laimės ir tegalėjo išsaugoti tik vieno įvarčio persvarą. Už Žalgirį žaidė: R. Stasiulevi-

VIENYBĖ

* POETAS EDUARDAS MIEŽELAITIS, Lietuvos Rašytojų Sąjungos pirmininkas, V. Tyslavienai, šią vasarą apsilankusiai Lietuvoje, tarp kitko, rašo: "Man labai malonu brūkštelėti Jums keletą žodelių. Malonu todėl, kad neseniai perskaičiau ir pasirašiau Juozo Tyslavos knygos skiltine korektūrą. Dabar Kaune, spaustuvėje, darbas jau eina pilnu tempu. Ir netrukus maloniai galėsime įteikti Jums šviežiai iškeptą ir spaustuvės dažais kvepiančią šiltą, jaukią, lietuviškos poezijos knygą. Galia, kad jos išėjimo negalėsime kartu aplaistyti. Na, pakelkite taurelę Jūs ten, už plataus vandenyno, o mes čia, Gedimino kalno papėdėje, ir, senų girtuoklių pavyzdžiu, palikime po pilną taurelę... neišgertą... Tai puikiam poetui ir mūsų visų kartu mylimam žmogui Juozui Tyslavai. Aš tik vieną kartą esu jį sutikęs ir su juo kalbėjęs gyvenime. Tačiau šis vienas susitikimas man paliko neišdildomą įspūdį. Aš apie tai parašysiu..."

* SALOMĖJA NARKĖLIŪNAITĖ gruodžio 3 d. rodė savo filmus Newarko Liet. Vyčių kuopos surengtame vakare šv. Jurgio salėje. Buvo parodyti filmai iš lietuvių dalyvavimo Pas. Parodoje 1964 ir 1965 mm., liet. kryžiaus šventinimo, Liet. Enciklopedijos pabaigtuvių, "Liet. Atsiminimų" radio 25 m. sukakties ir kt. Amerikos liet. veiklos. Iš Lietuvos žurnalistė parodė filmą iš savo tėviškės -- Salamlankos kalmo ir Mielagėnų; be to, buvo Vyt. D. Gimnazijos 50 metų sukakties proga jos specialiai Vilniuje paruoštas gabalas, vaizdai iš Trakų, Kauno, Pitrėpių, Vinco Krėvės tėviškės Subartonių kalme ir kt. Po programos, Narkėliūnaitė buvo pakviesta vakarienei, kurią Irvingtone surengė vyčių narė ir veikėja Regina Jurkūnaitė-Smitienė su vyru ir sūnumi. Vakarieneje dalyvavo prof. dr. J. Stukas su žmona, muz. A. Kačanauskas, Liet. Vyčių kuopos pirmininkas K. Šipaila, Mary Stonis ir eilė kitų Liet. Vyčių veikėjų.

* SALOMĖJA ČERIENĖ-MULKS, kurios sukurtos muzikos yra išleista eilėje leidinių, šiuo metu visą laisvalaikį atideda kūrybai ir ateinančiais metais ketina išleisti naują leidinį. Naujajame sąsiuvinyje bus ir "Odė lietuviams partizanams," pastaruoju metu tapusi populiari lietuvių tarpe. Ją ypač gražiai atleka solistė Lionė Juodytė.

* RASA GUSTAITYTĖ, Amerikoje išėjusi žurnalistikos mokslus, gruodžio 11 d. The World Journal Tribune magazine "New York" parašė keletą puslapių reportažą apie Liūni šeimą, kuri kovojo dėl kelerių metų mergaitės Elisabeth įdukrinimo. Tuo metu visi Amerikos laikraščiai rašė apie tai, kaip New Yorko Ulster County Welfare Department atsisakė padėti Liūni šeimai tą mergaitę, kurią jie globojo nuo jos penkių dienų amžiaus (per ketverius metus), įdukrinti. Reportažas parašytas labai įdomiai ir iliustruotas visa eile fotografo Herb Goro nuotraukų. Gustaitytė yra Lietuvos aviacijos konstruktoriaus Antano Gustaičio dukra. Vienybės redakcijos dėmesį į šį rašinį atkreipė A. Šalčius.

* NEW YORKO LIETUVIŲ TARYBA išrinko naują valdybą, kuria sudaro: Algirdas Budreckis - pirm., Stepas Bredes - vicepirm., Antanas Skerys - vicepirm., Marija Zukauskienė - sekr., ir I. Gasiliūnas - išdininkas.

* SOLISTĖ LILIJA ŠUKYTĖ gruodžio 10 d. dainavo dviejuose Metropolitan operos spektakliuose - "Elektroje" ir vakare "Aidoje".

NAUJASIS VLIKO PIRMININKAS DR. KĘSTUTIS VALIŪNAS.

Naujas VLIKO pirmininkas

Gruodžio 10-11 dienomis New Yorke įvyko VLIKO metinė sesija, kurios metu aptarta praeitės veikla ir nusistatyta gairės ateičiai. Svarbiausia -- išrinkta vykdomasis organas -- valdyba, kurios pirmininku yra newyorkietis dr. Kęstutis Valiūnas.

Nors naujasis pirmininkas čia yra labiau žinomas kaip prekybos firmos "Neris" atstovas bei visų lietuviškų reikalų rėmėjas (finansiskai), ir politinėje lietuvių veikloje nedaug pasireiškęs, jo išrinkimas visų buvo sveikinamas.

Naujasis VLIKO pirmininkas Valiūnas šiuo metu eina 44 metus, yra gimęs Kaune, kur baigė jėzuitų gimnaziją. Ekonomijos teisės studijas pradėjo Grazo universitete ir jas tęsė Prahos, Würzburgo ir Tūbingeno universitetuose. Doktoratą įgijo Tūbingene.

Į JAV jis atvyko 1951 m. ir čia pradėjo sėkmingai reikštis ekonominiame gyvenime. Dalyvauja ir lietuvių visuomeniniame gyvenime. Vokiečių okupacijos laikais Lietuvoje yra dalyvavęs liet. pagrindžio veikloje.

Kiti VLIKO valdybos nariai yra J. Audėnas, dr. Br. Nemickas, Jackus Sonda, Pr. Vainauskas, dr. A. Budreckis ir Romas Kezys.

Gruodžio 14 d. įvykusiame pirmajame posėdyje pareigomis valdyba pasiskirstė šitaip: pirm. dr. K. Valiūnas, vicepirmininkai J. Audėnas ir dr. Br. Nemickas, sekr. R. Kezys, finansų reikalams narys Pr. Vainauskas, jaunimo ir kitataučių spaudos reikalams dr. Alg. Budreckis, martirologijos - J. Sonda, Tautos Fondo pirmininku ir to-

liau sutiko pasilikti prel. J. Balkūnas.

Sesijoje pranešimus padarė buvęs pirmininkas Vaclovas Sidzikauskas, sekretorius J. Audėnas ir kt. Dalyvavo politinių grupių delegatai (44 asmenys) ir eilė svečių.

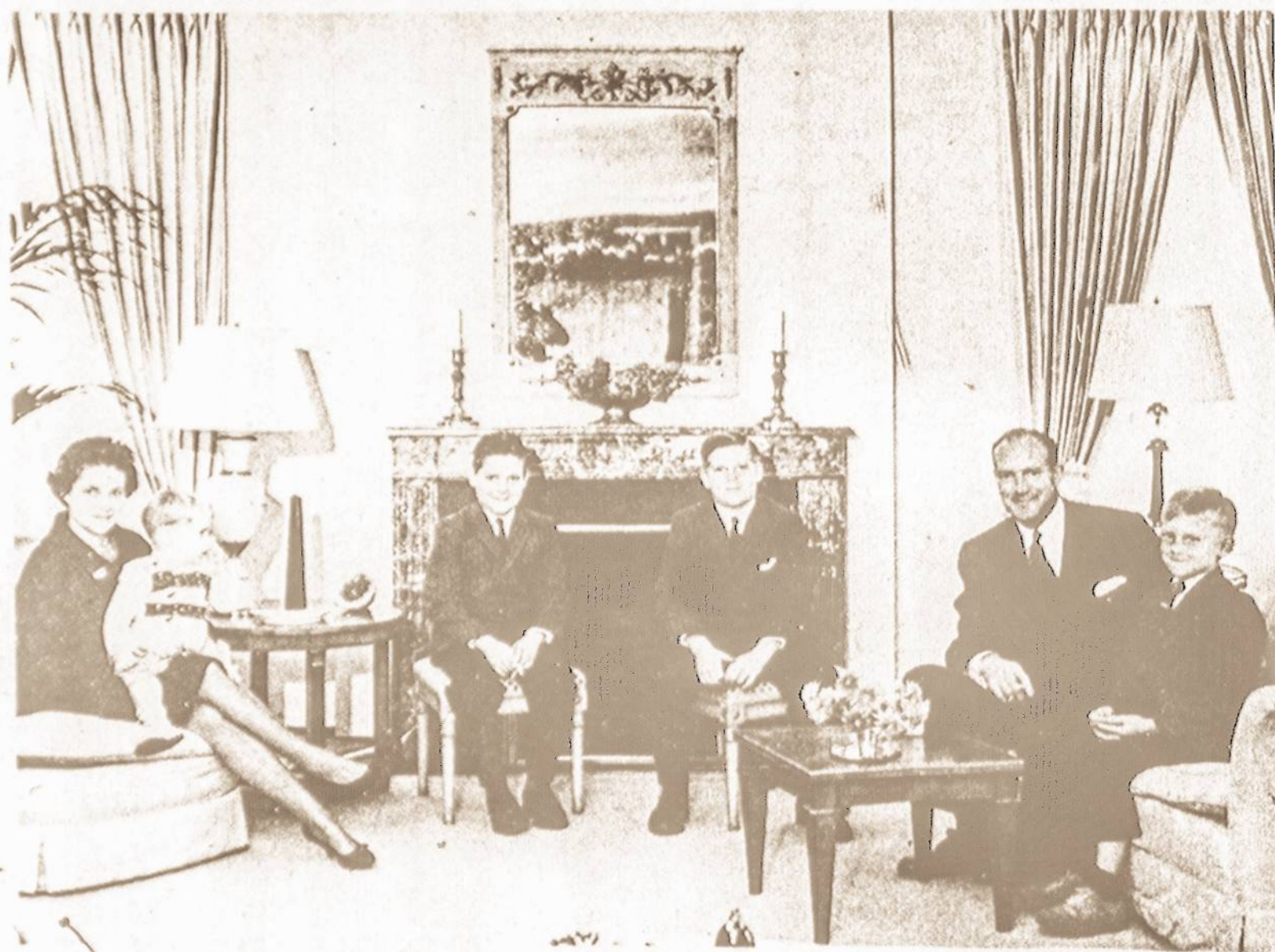
DAIL. VIESULO PASKAITA

Penktadienį, gruodžio 16 d., dailininkų Vytauto ir Aleksandro Kašubų namuose New Yorko Santaros-Šviesos valdyba surengė dail. Romo Viesulo paskaitą "Vaizdas ir garsas." Paskaita buvo užplauota dar ankstyvą rudenį, kai buvusi valdyba nutarė vėl pradėti diskusijų ratelio veiklą.

Paskaitoje keliama problema, kaip optinį vaizdą transformuoti į akustinį vaizdą, kaip spalvą paversti garsu, o gal tiksliau būtų pasakius, koks yra garso atitinkamo šviesai. Tai moderni meno problema, kurią kelti ir spręsti įgalina nūdienė technologija.

Prelegentas pademonstravo iš garsinės juostelės spalvos garsinį vaizdą. Šiltos spalvos, kaip oranžinė ir kito, skamba žemais, plačiais tonais, šaltos -- aukštais, aštriais tonais.

Parengimas sutraukė apie 40 dalyvių. Paskaitai įvadą padarė skyriaus pirmininkas dr. Rimas Vaišnys, šiuo metu profesoriaujantis Yale universitete.

DR. KĘSTUTIS VALIŪNAS, naujasis VLIKO pirmininkas, su žmona Lee ir sūnumis savo rezidencijoje New Rochelle, New York.